

KEMPELE

Tutkimuskertomus arkeologisesta perusinventoinnista syksyllä 2005

Antti Krapu
Tammikuu 2006

SISÄLLYS

ABSTRAKTI	3
JOHDANTO	4
LÄHTEET	9
LUETTELO KEMPELEEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteista	10
YLEISKARTTA	11
LUETTELO DIAKUVISTA	12
MUINAISJÄÄNNÖSKOhteET	
Kempele 1 Kuusela	13
Kempele 2 Linnakangas	17
Kempele 3 Haukkasuo	20
Kempele 4 Vuoppolankangas	24
Kempele 5 Väärälänkangas	27
Kempele 6 Järvikangas N	31
Kempele 7 Mourunginkangas SW	34
Kempele 9 Keinonkangas NE	37
Kempele 10 Mourunginkangas NE	40
Kempele 11 Mourunginkangas E	44
Kempele 12 Saarnastuolikangas	48
Kempele 13 Metsärinne	51
Kempele 14 Sanginniitty W	54
LIITE 1. Tarkastetut kohteet, joita ei todettu muinaisjäännöksiksi	57
LIITE 2. Karttaesitys tutkituista maastonkohdista	63
LÖYTÖLUETTELO	
CD-LEVY: Diakuvat (.tiff)	

Ulli 02-05 2010

ABSTRAKTI

KEMPELE

Perusinventointi
Kempeleen kunta/PPM
Inventoija: FM Antti Krapu

Syksyn 2005 perusinventoinnin jälkeen Kempeleen kunnan alueelta tunnetaan 13 muinaisjäännekohteita: 1 varhaismetallikautinen asuinpaikkapinta, jonka yhteydessä on myös kuoppajäännekohteita, 1 rautakautinen hautaröykkiö, 2 todennäköisesti esihistoriallista röykkiökohteita, 1 rautakautinen löytöpaikka, 1 historialliseen aikaan ajoittuva kivikiuaskohde ja 7 tarkemmin ajoittamatonta kuoppajäännekohteita. Näistä inventoinnin yhteydessä löytyneitä uusia kohteita on kolme.

Reilun 110 neliökilometrin laajuisen Kempeleen kunnan inventointiin käytettiin 18 kenttätyöpäivää. Kaikki entuudestaan tunnetut kohteet tarkastettiin ja uusia pyrittiin löytämään mahdollisimman tehokkaasti. Vajaat 3/4 työajasta käytettiin uusien kohteiden etsintään. Etsintä keskitettiin topografisen analysoinnin perusteella potentiaalisiksi tulkituille paikoille. Lähinnä tarkastettiin varhaismetallikautisilla rannankorkeuksilla olevia hiekkapohjaisia rantatasoja asuinpaikkojen varalta ja kivisten metsäsaarekkeiden loivia ylärinteitä ja lakia röykkiöiden varalta. Etsintä suoritettiin etupäässä kenttäkävelynä. Muutamille paikoille tehtiin enemmän koepistoja.

Kohteiden koordinaatit mitattiin gps-paikantimella ja niiden laajuus pyrittiin arvioimaan maastossa. Lisäksi epämääräisten kohteiden tiedot kirjattiin ylös ja tarkastetut alueet, niillä tehdyn etsinnän intensiteetti ja inventoijan arvio alueiden potentiaalista uusien muinaisjäännekohteiden löytymisen kannalta dokumentoitiin karttapohjaisesti.

Löydöt: KM 35628.

Kenttätyöaika: elo-, syys- ja lokakuu 2005, 18 työpäivää.

Tutkimuskustannukset: Kempeleen kunta, työvälineet PPM.

Tutkimusraportti: A. Krapu 9.1.2006, Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

JOHDANTO

Tarkoitus ja toimijat

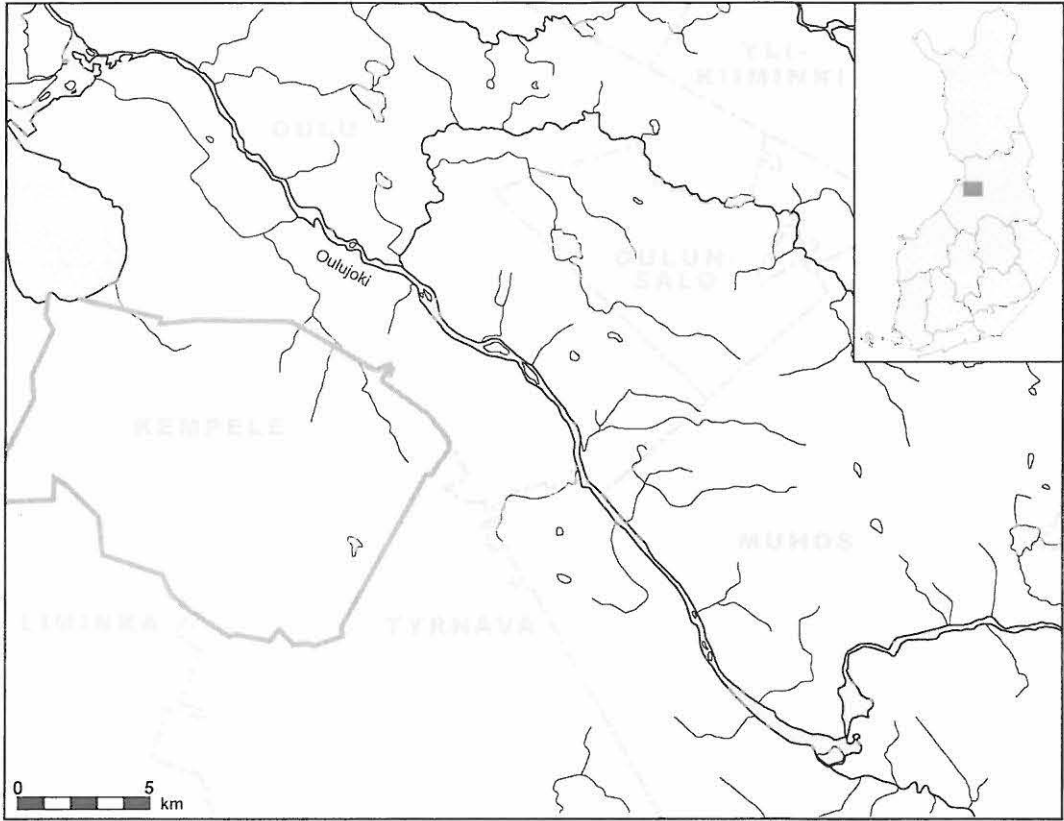
Kempeleen kunnan arkeologinen perusinventointi suoritettiin Kempeleen kunnan toimeksiannosta elo-, syys- ja lokakuussa 2005, siten että aikavälille sisältyi 18 kenttätyöpäivää. Inventointi oli yksi Kempeleen kunnan kulttuuriympäristöohjelmaa varten tehdyistä selvityksistä. Tutkimukset tehtiin Kempeleen kunnan ja työn suorittaneen FM Antti Krapun välillä solmitun sopimuksen mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan museon tutkija Mika Sarkkisen myötävaikutuksella. FM Antti Krapu vastasi inventoinnin suunnittelusta, maastotöistä ja raportoinnista, niin että koko työhön käytettiin yhteensä 1,5 kk työpanos. Pohjois-Pohjanmaan museo antoi käyttöön työhön tarvittavan välineistön. Kempeleen kunnan puolesta tutkimuksiin liittyviä asioita hoiti kaavoitusinsinööri Pekka Salmela.

Sijainti ja topografia

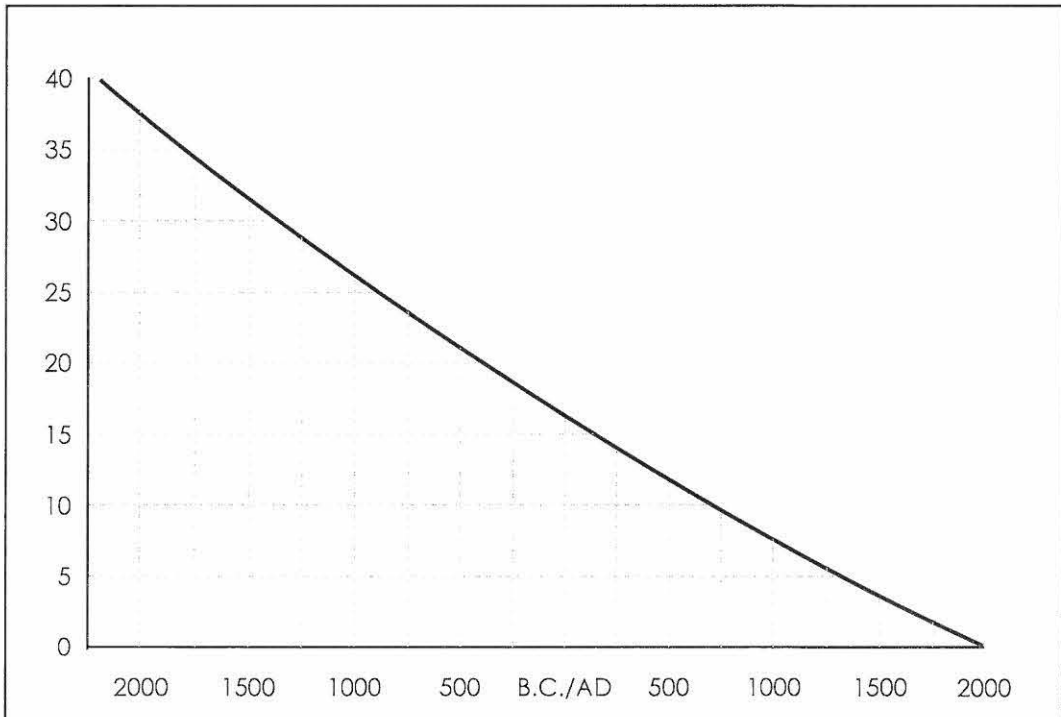
Kempele on pinta-alaltaan reilun 110 neliökilometrin laajuinen kunta Pohjois-Pohjanmaalla Oulun kaupungin eteläpuolella (ks. kartta 1 ja 2). Muita Kempeleen naapureita ovat Oulunsalo, Liminka ja Tyrnävä. Kempele sijoittuu peruskarttalehtien 3422 04 TUPOS, 3422 05 MADEKOSKI, 2444 07 LIMINKA ja 2444 08 OULUNSALO alueelle.

Kempeleen länsiosat ovat alavaa niitty- ja peltomaata, joka ulottuu merelle, lännessä Liminganlahteen ja luoteessa Kempeleenlahteen. Tästä poikkeuksena on ns. Kempeleen harju kunnan lounaisosassa, joka nousee korkeimmillaan noin 20 m mpy. Maasto kohoaa Kempeleen keskiosista itää kohti muodostaen länteen antavia rinteitä. Rinteiden päällä vajaan 30 m mpy on kunnan itäosissa laajoja soita, joista kohoaa pieniä metsäsaarekkeita. Maaperältään varsin kivistä moreenia olevat metsäsaarekkeet lisääntyvät ja laajenevat idässä lähestyttäessä kunnan rajoja. Saarekkeet nousevat soista ja itäosan muutamista pienistä pelloista pääosin noin 32,5 – 37,5 m korkeuskäyrille. Kempeleen kaakkoisosia hallitsevat soiden välissä lähinnä luoteesta kaakkoon suuntautuvat pitkät hiekka- tai moreeniharjanteet, jotka nousevat lännempänä 20 – 25 m mpy ja idempänä 30 – 40 m mpy. Näiden rinteillä on havaittavissa useita muinaisen merenrannan muodostamia rantavalleja ja -terasseja. Välillä maastossa on kapeita muinaisten rantavoimien aikaansaamia dyynimäisiä hiekkakaartoja ja -pakkoja. Kempeleen ainoa mainittava vesialue on pieni, pinta-alaltaan vajaan neljännesneliökilometrin laajuinen Mourunginjärvi lähellä kunnan kaakkoisrajaa.

Kempeleen asutus on keskittynyt pääosin keskustan Kempeleen harjulle ja sen itäpuolisille hiekkarinteille. Lisäksi Murrontien varressa keskustasta kaakkoon, ja itäosien metsäsaarekkeilla sekä niiden väliin jäävien pienten peltojen liepeillä, on paljon asutusta. Vuonna 2005 Kempeleen kunnassa asui vakinaisesti reilut 14 000 ihmistä ja määrä on jatkuvassa nousussa. Rakennustoiminta on voimakkainta keskustan itäpuolisilla rinteillä etenkin Kokkokankaan pohjoisosissa.

Kartta 1. Kempeleen kunnan sijainti (karttapohja: Janne Ikäheimo).

Kaavio 1. Kalibroitu rannansiirtymädiagrammi Oulun seudulle (Okkonen 2003).

Pohjois-etelä -suunnassa Kempeleen lävistää E75-moottoritie, Pohjantie ja Pohjanmaan rata keski- ja itäosien soiden ja rinteiden länsipuolelta. Muita suurempia liikenneväyliä ovat keskustasta kaakkoon Murtoon vievä tie ja luoteeseen Oulunsaloon vievä tie. Lisäksi kunnassa on kylä- ja metsäautoteitä niin kattavasti, ettei kunnan alueelta löydy paikkaa, jonka saavuttamiseksi lähimmältä tieltä pitäisi kävellä kahta kilometriä enempää.

Muu ihmisen toiminta Kempeleen kunnan alueella näkyy etenkin soiden ojituksina, metsänhakuina ja maa-aineksen ottona. Itäosien suot on paljolti ojitettu, mutta kunnan kaakkois- ja keskiosissa on vielä laajoja ojittamattomia soita. Metsät ovat pääosin normaalissa metsätalouksikäytössä, mutta maanomistuksen pirstaleisuuden vuoksi hakkuualueet ovat yleensä pienehköjä. Pienempiä maa-aineksenottoaikoja on maastossa lukuisia, mutta kaakkoisosien hiekkakankailla on paikoin valtavia hiekanottoalueita. Väärälänkankaalla lähellä Oulun rajaa on suurehko kivenlouhinta-alue.

Muinaisjäännösten esiintymisen ja löytymisen kannalta suotuisimmat alueet sijaitsevat lähinnä Kempeleen itäosissa lukuun ottamatta alueen lukuisia soita. Kempeleen länsiosat ovat pääosin niin matalilla korkeustasoilla, että ne ovat olleet esihistoriallisella ajalla merenpinnan alapuolella. Lisäksi Kempeleen harju, joka nousee riittävän korkealle merenpinnasta kunnan luoteisosassa, on niin täyteen rakennettu, että valtaosa sillä mahdollisesti olleista muinaisjäännöksistä lienee jo tuhoutunut. Erityisesti Mourunki-, Järvi- ja Keinonkankaan seudut kunnan kaakkoisosassa ovat hiekkaisen maaperänsä perusteella olleet otollisia asutukselle esihistoriallisella ajalla. Kunnan keskiosien länteen antavat rinteet ovat myös maaperältään ja topografialtaan mielenkiintoisia, mutta ne ovat olleet varsin suojattomia mereltä puhaltaneita tuulia vastaan. Kunnan itäosan metsäsaarekkeet ovat muodostaneet kohtuullisen suojaisen saariston merenpinnan ollessa noin 30 m mpy. Saarekkeilla maaperä on kuitenkin usein varsin kivinen asumista ajatellen, ja niitä nykyisin peittävä usein tiheäkin metsikkö vaikeuttaa etsintöjen tekemistä. Kiviset saarekkeet ovat olleet sopivia ainakin röykkiöiden rakentamiseen (ks. kaavio 1 ja kartta 2).

Inventoinnin lähtökohdat

Kempeleen kunnassa oli aikaisemmin tehty arkeologista inventointia vain kahdella suppealla alueella. Vuonna 1999 Mika Sarkkinen ja Markku Mäki vuoti inventoivat Kokkokangas – Linnakangas kaava-alue. Sama kaava-alue inventoitiin vielä uudelleen vuonna 2001 Eija Ojanlatvan toimesta. Lisäksi Mika Sarkkinen teki toukokuussa 2005 pikainventoinnin Mourungin alueella. Ainakin Aarni Erä-Esko, Paula Purhonen, Mika Sarkkinen ja Markku Mäki vuoti ovat tehneet kunnassa yksittäisten kohteiden tarkastuksia. Kempeleessä on tehty kaksi arkeologista kaivausta. Vuonna 1983 Markku Mäki vuoti kaivoi Linnakankaan röykkiötä ja vuonna 2000 Jari Okkonen Haukkasuo röykkiökohdetta.

Ennen syksyn 2005 perusinventointia Kempeleen kunnan alueelta oli tiedossa 11 muinaisjäännöskohdetta. Näistä 6 oli löytynyt toukokuussa 2005 Mourungin alueen pikaininventoinnissa, jonka yhteydessä niitä ei ollut aikaa tarkastaa ja raportoida perusteellisesti. Lisäksi muutamia Pohjois-Pohjanmaan

museolle tulleita yleisövihjeitä oli tarkastamatta. Kunnan inventointitulannetta ei voitu pitää siis lähimainkaan kattavana ja jo olemassa olevan tiedon kasaaminen ja tarkistaminen yksien kansien väliin odotti tekemistään. Suurin osa Kempeleen pinta-alasta oli kokonaan inventoimatta.

Inventointi

Kempeleen perusinventoinnin tavoitteena oli saattaa entuudestaan tunnettujen 11 muinaisjäänkökohteen tiedot ajan tasalle ja pyrkiä etsimään uusia muinaisjäänköksiä mahdollisimman tehokkaasti. Lisäksi kerättiin talteen tietoja inventoidessa vastaan tulleista kohteista, jotka eivät ole muinaisjäänköksiä, mutta jotka joko vaikuttavat sellaisilta tai ovat muuten mielenkiintoisia. Nämä tiedot on esitetty liitteenä 1 olevassa epämääräisten kohteiden luettelossa samoin kuin yksi entuudestaan tunnettu kohde, jota ei katsottu muinaisjäänköksi. Käytännössä reilu neljännes kenttätöajasta kului tunnettujen kohteiden ja muutamien yleisövihjeiden tarkastamiseen.

Uusien kohteiden etsintä perustui topografisen analysoinnin perusteella tehtyyn valintaan. Peruskarttojen antaman informaation ja maastossa tapahtuneiden havaintojen perusteella etsintä pyrittiin kohdentamaan niille alueille, joilta olisi todennäköisimmin löydettävissä uusia muinaisjäänköksiä. Etsintä kohdistui pääasiassa varhaismetallikautisille ja kivikauden lopun rannankorkeuksille 17,5 – 40 m korkeuskäyrien välille. Korkeampia kivikaudella merenpinnan yläpuolella olleita paikkoja ei Kempeleessä ole, ja matalammalta mahdollisesti löytyviä rautakautisia jäänköksiä voidaan pitää joko todella vaikeina löytää tai todennäköisesti modernin toiminnan tuhoamina. Lähinnä pyrittiin siis löytämään varhaismetallikauteen ajoittuvia asuinpaikkoja, röykkiötä ja kuoppajäänköksiä, mutta maastossa liikuttaessa pyrittiin kiinnittämään huomiota kaikkiin anomalioihin, jotka olisivat ihmisen aiheuttamia ja ikänsä puolesta muinaismuistolain piirissä. Käytännössä tarkastettiin mahdollisimman paljon kuivia hiekkapohjaisia asumiseen kelpaavia muinaisia rantatasoja. Lisäksi tarkastettiin mahdollisimman paljon kivisten metsäsaarekkeiden loivia ylärinteitä ja lakia röykkiötä hakien.

Kullakin tarkastettavalla alueella tehdyn etsinnän intensiteetti perustui lähinnä siihen, miten potentiaalisesti se koettiin uusien muinaisjäänkösten löytymisen kannalta ja mitkä olivat mahdollisuudet havainnointiin. Erityisesti tarkastettiin paikkoja, joissa maanpinta oli valmiiksi rikkoontunut. Asumisen kannalta todella hyviksi koetuille paikoille tehtiin lapiolla koepistoja löytöjen saamiseksi, mutta pääsääntöisesti koepistoja tehtiin vain satunnaisesti kenttäkävelyn ohessa. Hyvillä paikoilla käveltiin tiuhempaan, kun taas huonoilla esimerkiksi tiheän kasvillisuuden peittämällä paikoilla ei aikaa tuhlatu. Liitteenä 2 olevassa kartassa on esitetty inventoinnissa tarkastetut alueet, niillä tehdyn etsinnän intensiteetti ja inventoijan arvio alueen potentiaalisuudesta uusien muinaisjäänkösten löytymisen kannalta.

Kokonaan uusia kohteita löytyi inventoinnissa kolme kappaletta: yksi röykkiö ja kaksi kuoppajäänkökohdetta. Tätä tulosta voidaan pitää hienoisena pettymyksenä. Esimerkiksi yhtään

varhaismetallikautista asuinpaikkaa ei löytynyt, vaikka nimenomaan niitä yritettiin löytää. Tämä saattaa kieliä jonkinlaisesta asutustyhjiöstä Kempeleen seudulla. Kempeleen rannat ovat saattaneet tuntua suojattomilta, kun lähistöllä on ollut tarjolla suojaisia Oulujokilaakson vuono, josta tunnetaankin useita varhaismetallikautisia asuinpaikkoja. Kempeleen ainoa varhaismetallikautteen tai mahdollisesti kivikauden loppuun ajoittuva asuinpaikka sijaitsee Mourunginkankaalla nimenomaan kankaan suojaisemmalla itäpuolella. Silti yhden inventoinnin perusteella ei vielä kannata vetää kovin lopullisia johtopäätöksiä. Asuinpaikat ovat usein pienialaisia ja vaikeita löytää, joten ehkäpä tulevaisuudessa tehdään täydentäviä löytöjä myös Kempeleestä. Kempeleen näyttävin muinaisjäännös on Linnakankaan rautakautinen hautaröykkiö, jota on tutkittu vuonna 1983 kaivauksin. Myös Vuoppolankankaalla on toinen entuudestaan tunnettu röykkiökohde. Kempeleen aseman pohjoispuolelta tunnetaan rautakautinen irtolöytö, joka saattaa olla myös hautaus. Historiallista aikaa edustaa vuonna 2000 kaivauksin tutkittu metsäsaunan tai muun pienen rakennuksen kiuas Haukkasuolla. Muut Kempeleen kunnan alueelta tunnetut muinaisjäännökset ovat tarkemmin ajoittamattomia kuoppajäännöskohteita, joista ainakin osa on pyyntikuoppia. Tämän raportin liitteessä 1 on lisäksi lyhyt tarkastuskertomus 15 muinaismuistolain piiriin kuulumattomasta kohteesta.

Kaikkien tarkastettujen kohteiden koordinaatit mitattiin Garmin-eTrex GPS-laitteella, jonka paikannustarkkuus on reilut ± 5 m avoimessa maastossa ja hiukan heikompi tiheän puuston seassa. Kohteista otettiin diakuvia ja niiden laajuus pyrittiin arvioimaan maastossa.

Yhteenveto

Syksyn 2005 perusinventoinnin jälkeen Kempeleen kunnan alueelta tunnetaan 13 muinaisjäännöskohdetta: 1 varhaismetallikautinen asuinpaikkapinta, jonka yhteydessä on myös kuoppajäännöksiä, 1 rautakautinen hautaröykkiö, 2 todennäköisesti esihistoriallista röykkiökohdetta, 1 rautakautinen löytöpaikka, 1 historialliseen aikaan ajoittuva kivikiuaskohde ja 7 tarkemmin ajoittamatonta kuoppajäännöskohdetta. Näistä inventoinnin yhteydessä löytyneitä uusia kohteita on kolme.

Tätä raporttia käytettäessä on syytä muistaa, että kohteiden tiedot saattavat muuttua uusissa tutkimuksissa ja ettei inventoinnissa ole löydetty kaikkia tutkimusalueella sijaitsevia muinaisjäännöksiä. Kaikki muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain (N:o 295/1963) suojaamia. Tässä raportissa mainittuja ja mahdollisesti tulevaisuudessa löytyviä kohteita koskevissa epäselvissä tapauksissa on syytä kääntyä Museoviraston puoleen. Pohjois-Suomen kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevia asioita hoiti tätä raporttia kirjoitettaessa Museoviraston arkeologisen osaston tutkija Markku Torvinen (puh. 09-4050 9265).

Oulussa 9.1.2006

FM Antti Krapu

LÄHTEET

Painamattomat lähteet

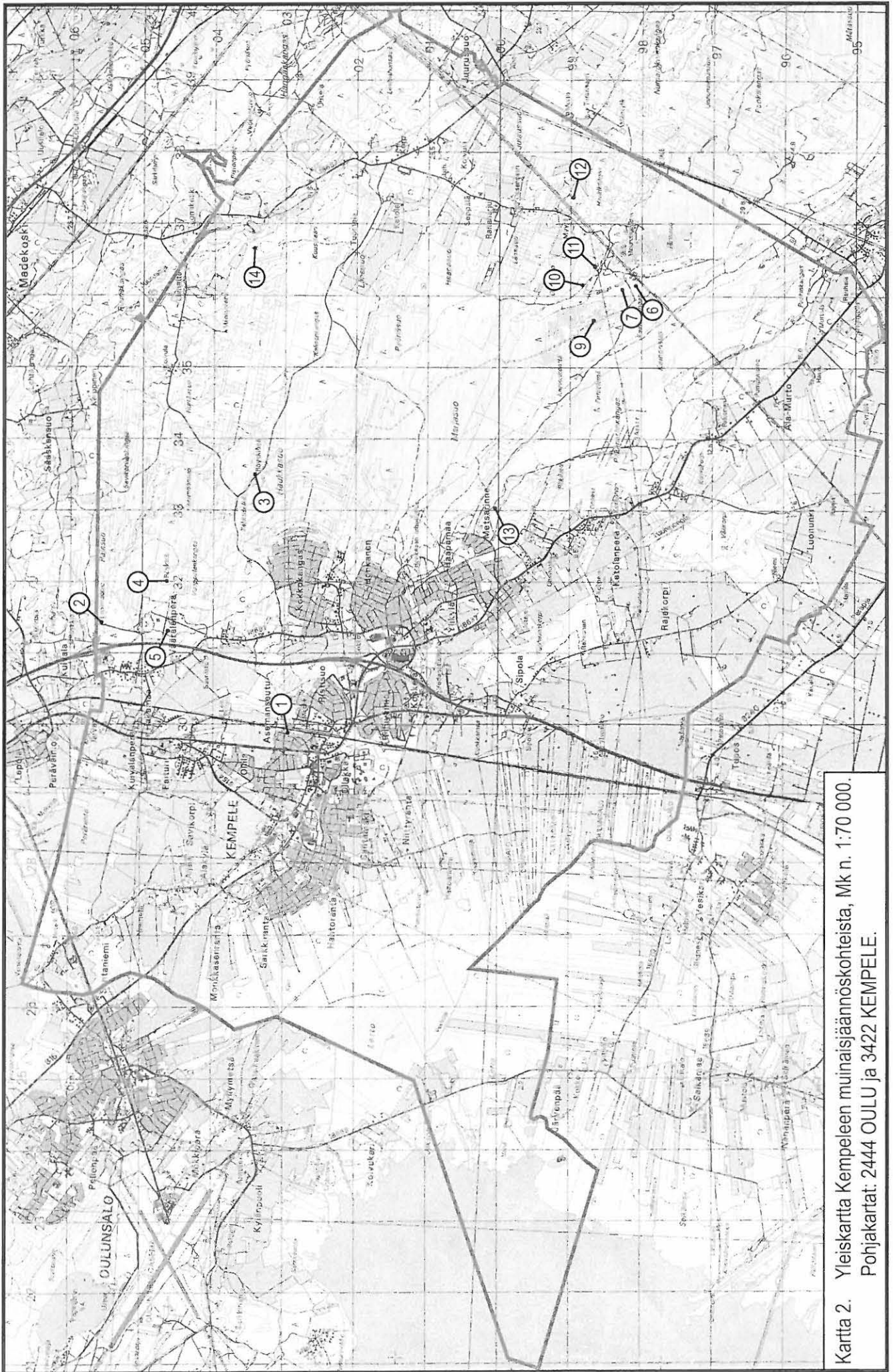
- Mäki vuoti, Markku 1983 Kaivauskertomus Kempele Linnakangas 1983 (KL-83), käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.
- Mäki vuoti, Markku & Sarkkinen, Mika 1999 Kempeleen kaava-alueen laajennuksen (Kokkokangas – Linnakangas) inventointi 1999, käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.
- Ojanlatva, Eija 2001 Kempele Linnakangas – Kokkokangas osayleiskaava-alueen inventointi, käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.
- Okkonen, Jari 2000 Kempeleen Haukkasuo: Tutkimuskertomus syksyllä 2000 suoritetusta arkeologisesta kaivauksesta (KH-00), käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.
- Sarkkinen, Mika 2005 Kempeleen Mourunki: Pikainventointi toukokuussa 2005, käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.
- Pohjois-Pohjanmaan museon Kempeleen aineisto: tarkastuskertomuksia ja yleisövihjeitä vuosilta 1962 – 2005.

Tutkimuskirjallisuus

- Okkonen, Jari 2003 Jättiläisen hautoja ja hirveitä kiviröykkiöitä: Pohjanmaan muinaisten kivirakennelmien arkeologiaa. Oulu, Oulun yliopisto.
- Sarkkinen, Mika & Torvinen, Markku 1995 Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset. Osa 1: Oulun seutukunta, lin seutukunnan eteläosa.

LUETTELO KEMPELEEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteista

Nimi	Tyyppi	Ajoitus
3422 04 TUPOS		
Kempele 6 Järvikangas N	kuoppia	ajoittamaton
Kempele 7 Mourunginkangas SW	kuoppia	ajoittamaton
Kempele 9 Keinonkangas NE	kuoppa	esihistoriallinen?
Kempele 10 Mourunginkangas NE	asuinpaikkapinta + kuoppia	varhaismetallikausi + ajoittamaton
Kempele 11 Mourunginkangas E	kuoppia	esihistoriallinen?
Kempele 12 Saarnastuolikangas	röykkiö	varhaismetallikausi?
3422 05 MADEKOSKI		
Kempele 1 Kuusela	löytöpaikka	rautakausi
Kempele 2 Linnakangas	hautaröykkiö	rautakausi
Kempele 3 Haukkasuo	kiukaita	historiallinen aika
Kempele 4 Vuoppolankangas	röykkiö	varhaismetallikausi?
Kempele 5 Väärälänkangas	kuoppia	historiallinen aika
Kempele 13 Metsärinne	kuoppia	esihistoriallinen?
Kempele 14 Sanginniitty W	kuoppia	esihistoriallinen?

Kartta 2. Yleiskartta Kempeleen muinaisjäännöskohteista, Mk n. 1:70 000.
 Pohjakartat: 2444 OULU ja 3422 KEMPELE.

LUETTELO DIAKUVISTA

- 6915:1 Kempele 2 Linnakangas. Röykkiö. Suunta 180°. 24.8.05.
6915:2 Kempele 5 Väärälänkangas. Kuoppa 3. Suunta 220°. 24.8.05.
6915:3 Kempele 4 Vuoppolankangas. Röykkiö. Suunta 130°. 24.8.05.
6915:4 Kempele 4 Vuoppolankangas. Lähikuva röykkiön keskustasta. Suunta 30°. 24.8.05.
6915:5 Kempele 1 Kuusela. Soljen löytöpaikka rakennuksen päädyssä. Suunta 180°. 24.8.05.
6915:6 Kempele 3 Haukkasuo. Ennallistettu kiuas eli röykkiö 1. Suunta 210°. 25.8.05.
6915:7 Kempele 3 Haukkasuo. Röykkiö 2. Suunta 210°. 25.8.05.
6915:8 Kempele Mourunginjärvi. Tervahauta lapion kohdalla. Suunta 0°. 26.8.05.
6915:9 Kempele 11 Mourunginkangas E. Kuoppa 1 lapion kohdalla. Suunta 70°. 29.8.05.
6915:10 Kempele 11 Mourunginkangas E. Kuoppa 3 lapion kohdalla. Suunta 290°. 29.8.05.
6915:11 Kempele 10 Mourunginkangas NE. Asuinpaikka. Suunta 120°. 29.8.05.
6915:12 Kempele 6 Järvikangas N. Kuoppa 3 lapion kohdalla. Suunta 250°. 19.9.05.
6915:13 Kempele 7 Mourunginkangas SW. Kuoppa 1 lapion kohdalla. Suunta 260°. 19.9.05.
6915:14 Kempele 9 Keinonkangas NE. Kuoppa lapion kohdalla. Suunta 100°. 19.9.05.
6915:15 Kempele Juuruskangas. Maakellari. Suunta 260°. 20.9.05.
6915:16 Kempele Savikorpi SE. Maakellari. Suunta 200°. 21.9.05.
6915:17 Kempele Haapamaa. Epämääräinen painauma lapion kohdalla. Suunta 200°. 22.9.05.
6915:18 Kempele Pitkänaronkangas. Esimerkki alueen painaumista. Suunta 0°. 22.9.05.
6915:19 Kempele Keinonkangas. Yleiskuva alueen eteläpäästä. Suunta 320°. 23.9.05.
6915:20 Kempele Kuismansaari. Tuulenkaadoksi tulkittu kuopanne lapion kohdalla. Suunta 320°. 26.9.05.
6915:21 Kempele Kuismansaari. Tuulenkaadoksi tulkittu kuopanne lapion kohdalla. Suunta 250°. 26.9.05.
6915:22 Kempele Pyöriäsuonkangas. Metsäaurauksen kasaamia kiviä. Suunta 130°. 27.9.05.
6915:23 Kempele Pyöriäsuonkangas. Metsäaurauksen kasaamia kiviä. Suunta 210°. 27.9.05.
6915:24 Kempele 14 Sanginniitty W. Kuoppa 1 lapion kohdalla, loput taustalla. Suunta 350°. 3.10.05.
6915:25 Kempele 13 Metsärinne. Kuoppa 1 edessä ja kuoppa 3 lapion kohdalla. Suunta 330°. 4.10.05.
6915:26 Kempele Metsärinne 2. Suurin sorakuoppa edessä vasemmalla. Suunta 40°. 4.10.05.
6915:27 Kempele Haukikangas. Rajapyykki 2. Suunta 250°. 5.10.05.
6915:28 Kempele 12 Saarnastuolikangas. Röykkiö kuvattuna "saarnastuoliin" päin. Suunta 300°. 5.10.05.
6915:29 Kempele 12 Saarnastuolikangas. Lähikuva ladotun osan rakenteesta. Suunta 270°. 5.10.05.
6915:30 Kempele 12 Saarnastuolikangas. Lähikuva ladotun osan rakenteesta. Suunta 10°. 5.10.05.
6915:31 Kempele 12 Saarnastuolikangas. "Saarnastuoli", röykkiö ylhäällä oikealla. Suunta 80°. 5.10.05.
6915:32 Kempele Haukkasuo 2. Kaksi kiuasta. Suunta 0°. 11.10.05.
6915:33 Kempele 2 Linnakangas. "Kuppikivi" eli kaivinkoneella hajotettu lohcare. Suunta 110°. 11.10.05.
6915:34 Kempele Yrjölä. Epämääräinen kuoppa lapion kohdalla. Suunta 90°. 13.10.05.
6915:35 Kempele 8 Mourunginkangas W. Kuoppa poikittain olevan oksan kohdalla. Suunta 320°. 13.10.05.

Kuvaaja: Antti Krapu

Suunta on ilmoitettu kuvaajasta kohteeseen päin asteina (0-360°). Diakuvien säilytyspaikka on Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto. Kuvat on skannattu liitteenä olevalle CD-levylle (.tiff).

KEMPELE 1 KUUSELA

244 01 0161

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: löytöpaikat
Tyypin tarkenne: irtolöytöpaikat
Ajoitus: rautakautinen
Rauhoitusluokka: 2/3
Lukumäärä: 1
Peruskartta: 3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Koordinaatit: x = 7202 924; y = 3429 898; z = n. 10
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Maastomerkintä: ei merkitty
Etäisyystieto: Kempeleen kirkosta noin 1,5 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä: Kempele (Asemakylä)
Tila: tontilla Niemeläntie 10
Omistaja: Arja ja Tapio Peltola, Niemeläntie 10, 90440 Kempele

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:
Irtolöytö: KM 15500:1-3 (kupurasolki, riipuskoru ja pronssilevyn katkelmia)
A. Erä-Esko: tark. 1962

INVENTOINTI 2005

Aika: FM Antti Krapu 24.8.2005
Karttaotteet: 3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003.
Yleiskarttaluonnos, A. Erä-Esko 1962
Diat: 6915:5, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kempeleen asemalta noin 300 m pohjoiseen olleen kanalarakennuksen itäpäädyssä on löytynyt 1960-luvulla ristiretkiaikainen kupurasolki, riipus ja pronssilevyn katkelmia. Paikalla tehtiin 1962 tarkastus, jossa avattiin reilun neliömetrin laajuinen koeruutu. Tarkastuksessa ei löydetty merkkejä kiinteästä muinaisjäänneestä ja kohde tulkittiin irtolöydöksi. Paikalla on kuitenkin voinut olla hautaus. Nykyisin entisen kanalan paikalla on asuinrakennus.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee parikymmentä metriä junaradan länsipuolella noin 300 m Kempeleen asemasta pohjoiseen. Paikka on nurmikkoalueella tontin Niemeläntie 10 pihapiirissä nykyisen päärakennuksen itäpäädyssä. Ympäröivällä alueella on lukuisia pientaloja, jotka on rakennettu suhteellisen tasaiselle hiekkakankaalle. Junaradan varressa asemalle päin on vielä kapeahko kaistale rakentamatonta mäntymetsikköä.

Kohteen kuvaus

Paikalta on löytynyt kesällä 1962 ristiretkiaikaan ajoittuva karjalainen kupurasolki ja riipuskoru (KM 15500:1-2), jotka Frans Kangasluoma lähetti syyskuussa 1962 Kansallismuseoon. Silloin pihapiirin maat olivat Martti Juntusen omistuksessa olevalla, Niemelän tilasta erotetulla, Kuuselan palstalla. Pihapiirissä oli Juntusten

asuinrakennus sekä sen eteläpuolella kanalarakennus. Kanalan paikalla on nykyään uusi rakennus, jota asuttaa Arja ja Tapio Peltolan perhe. Vanha päärakennus on edelleen paikoillaan, mutta se ei ole varsinaisessa asuinkäytössä.

Aarni Erä-Esko teki syyskuussa 1962 paikalla tarkastuskäynnin. Hänelle ilmoitettiin alkuperäisiksi löytäjiksi Martti Juntusen lapset Jaakko ja Helena. Alkukesästä 1962 oli silloisen kanalan itäpuolella olevan kanatarhan alueella ollut pienehköä maakumpareita tasoitettu ja kanalan sisälle oli viety siitä hienoa hiekkaa. Myöhemmin syyskuussa oli Jaakko Juntunen maata tasoittaessaan löytänyt vielä pronssilevyyn katkeamia (KM 15500:3), jotka luovutettiin paikan tarkastusta tehneelle Erä-Eskolle. Erä-Eskolle osoitettu löytöpaikka oli silloisen kanalarakennuksen kaakkoisnurkasta noin 2 m itään. Erä-Esko kaivoi löytöpaikalle reilun neliömetrin laajuisen ja puolen metrin syvyisen koeruudun, jossa hän havaitsi vain puhdasta hiekkaa ja hiesua.

Vuoden 2005 inventoinnissa kohde oli helppo paikallistaa Erä-Eskon tarkastuskäynnin karttojen ja valokuvien perusteella. Tarkalleen silloisen kanalarakennuksen paikalla on nykyisin Peltolan perheen asuinrakennus. Entinen kanatarhan sijainti hahmottuu edelleen pihanurmikon kitukasvuisuuden perusteella talon itäpäädyssä (ks. dia 6915:5). Talossa kotona olleen tyttären mukaan paikalta ei ole tehty uusia löytöjä.

Erä-Esko tulkitsi löydöt irtolöydöiksi, koska koeruudussa ei havaittu kulttuurimaata tai tehty uusia löytöjä. Lisäksi hän arveli kohteen olleen ristiretkiajalla joko merenpinnan alapuolella tai aivan märällä rantaruohikkoalueella. Paikka on kuitenkin uusimman Oulun seudun maankohoamista käsittelevän tutkimuksen (Okkonen 2003) perusteella ollut ristiretkiajalla selkeästi merenpinnan yläpuolella, joten löydöt voivat olla peräisin myös hautauksesta. Mahdollinen hautapaikka lienee ainakin osittain tuhoutunut kun maakumpare, josta löydöt tehtiin, tasoitettiin vuonna 1962.

Luokitusehdotus

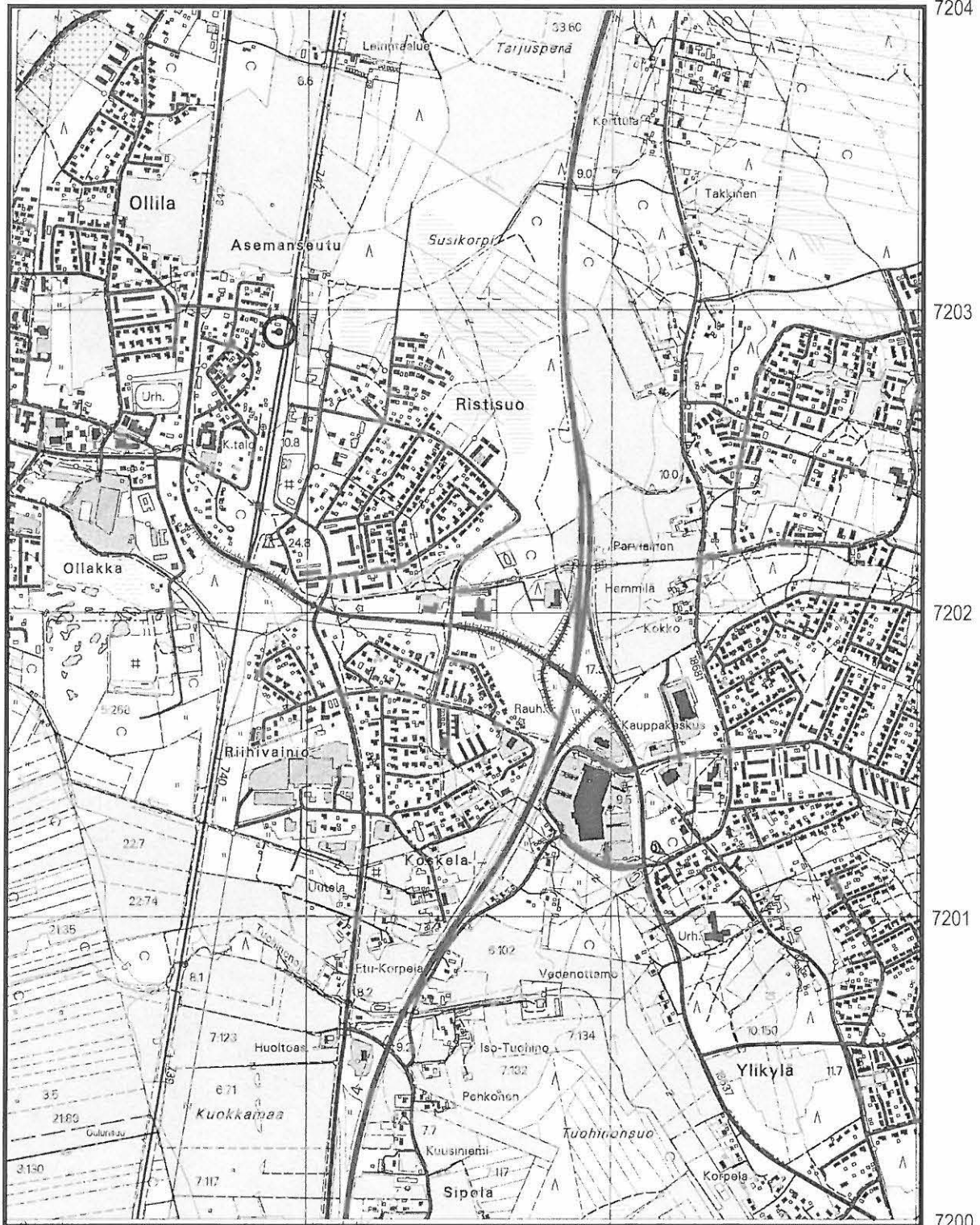
Luokka 2/3. Irtolöytö. Kohteen luonteen määrittelyn varmentaminen voi kuitenkin edellyttää jatkotutkimuksia.

3429

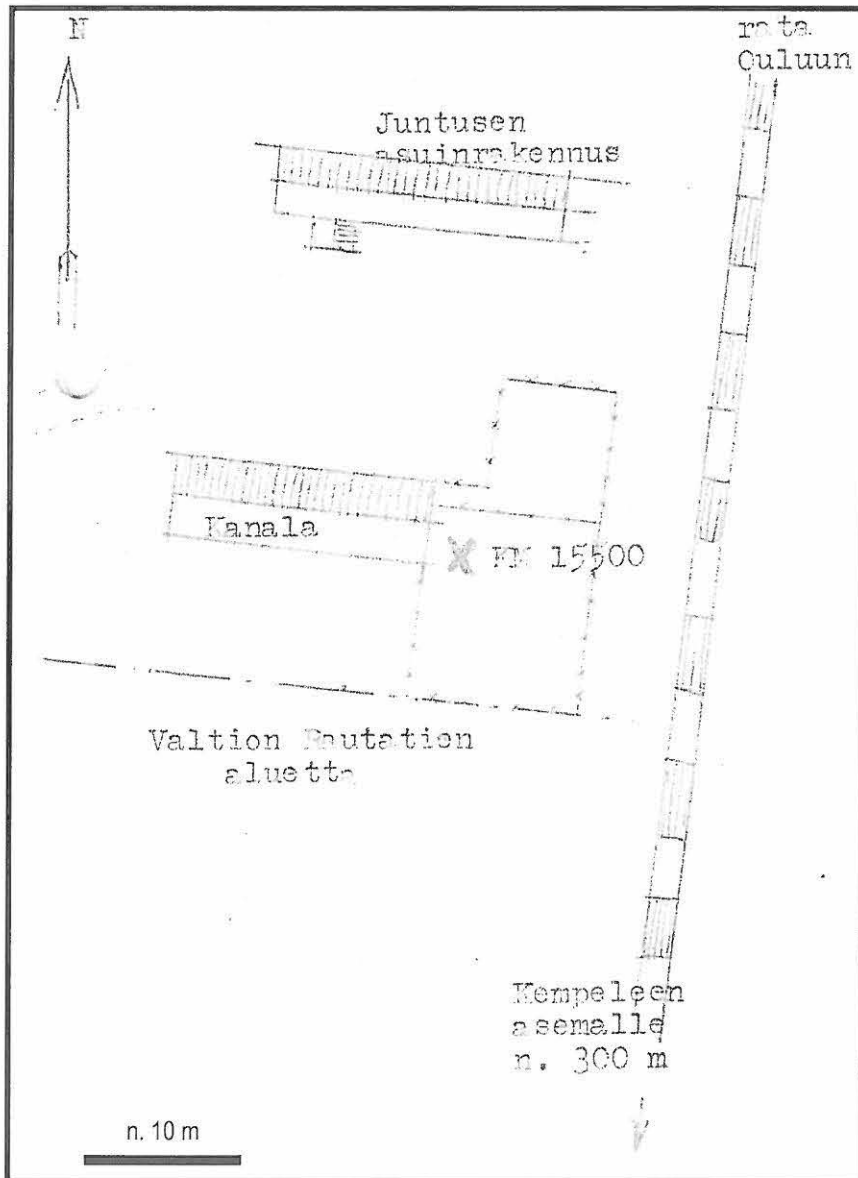
3430

3431

3432

Kempele 1 Kuusela. x = 7202 924; y = 3429 898; z = n. 10. Löytöpaikat.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

Kempele 1 Kuusela.
Yleiskarttaluonnos: Aarni Erä-Esko 1962.

KEMPELE 2 LINNAKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	hautapaikat
Tyyppin tarkenne:	hautaröykkiöt
Ajoitus:	rautakautinen
Rauhoitusluokka:	1/2
Lukumäärä:	1
Peruskartta	3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle:	on merkitty, "Lapinraunio"
Koordinaatit:	x = 7205 578; y = 3431 423; z = n. 27
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	on merkitty, "Muinaisjäännös – lain suojaama" -kyltti
Pinta-ala:	n. 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 4 km koilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila:	2:99
Omistaja:	Kempeleen kunta, Asematie 1, 90440 Kempele

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
P. Purhonen	tark. 1978
M. Mäki vuoti	kaiv. 1983, KM 23095:1-19
M. Mäki vuoti & M. Sarkkinen	inv. 1999
E. Ojanlatva	inv. 2001

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 24.8. ja 11.10.2005
Karttaotteet:	3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003.
Diat:	6915:1 ja :33, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kempeleen ja Oulun rajan tuntumassa noin 250 m itään Oulunportin huoltoaseman levähdysalueesta on Linnakangas-nimisellä kivisellä moreenikankaalla vuonna 1983 tutkittu röykkiö. Röykkiö tuhoutui osittain metsäaurauksessa 1980-luvun alussa, mutta vuoden 1983 kaivausten jälkeen se ennallistettiin alkuperäiseen muotoonsa. Röykkiön halkaisija on noin 5,5 – 6 m ja korkeus noin 60 cm. Kaivauksissa paljastui röykkiön sisäinen kehärakenne sekä keskuskivi. Löytöaineisto käsittää palaneita luita, tuluspiiniä, avonaisen kuparisormuksen ja osan palamatonta grönlanninhylyksen kalloa. Röykkiössä on todennäköisesti ollut hautaus, ja se ajoittuu kuparisormuksen perusteella ajanlaskun alkuvuosisadoille roomalaiseen rautakauteen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Röykkiö sijaitsee soiden ympäröimän Linnakangas-nimisellä kivisen moreeniharjanteen korkeimmalla kohdalla. Noin 30 m röykkiön länsipuolella on Linnakangas-nimisellä kivenlouhinta-alueelle vievä tie ja noin 80 m röykkiöstä pohjoiseen on Kempeleen ja Oulun raja. Alue on hakattu ja metsäaurattu 1980-luvun alussa, joten siellä kasvaa nuorta tiheää männikköä sekä koivun vesakkoa. Aluskasvillisuus on sammalta, jäkälää ja puolukkapainotteista varvikkoa.

Kohteen kuvaus

Linnakankaan röykkiön löysi maanmittausteknikko Juhani Lämsä vuonna 1978 tai 1979. Paikka tarkastettiin tuoreeltaan vuonna 1979 Paula Purhosen toimesta. Alueen maanomistajalle asti tieto muinaisjäännöksestä ei kuitenkaan valitettavasti ehtinyt kulkeutua ennen kuin röykkiö tuhoutui osittain sekä etelä- että itäreunaltaan metsäaurauksessa 1980-luvun alussa. Koska röykkiö oli vaarassa tuhoutua kokonaan, sitä tutkittiin Markku Mäkivuodin johdolla kaivauksin vuonna 1983, ja röykkiö entisöitiin kaivausten jälkeen mahdollisimman lähelle alkuperäistä asuaan.

Kaivauksissa saatiin tietoa röykkiön rakenteesta, luonteesta ja ajoituksesta. Röykkiö on halkaisijaltaan noin 5,5 – 6 m ja korkeudeltaan noin 60 cm. Se on muodoltaan lähes pyöreä ja sitä kiertää kivikehä, jota on tuettu ulkopuolelta pienemmällä kivillä. Kehän rakentamisessa on hyödynnetty myös luontaisia maakiviä ja röykkiön keskellä on suurempi ns. silmäkivi, jonka ympärille röykkiötä on ryhdytty kasaamaan. Silmäkivi ja ympäröivä kehä on sitten peitetty pienemmällä noin pään kokoisilla kivillä. Röykkiön täytekivien alla oli muutaman sentin vahvuinen likaisen maan kerros, jossa havaittiin lisäksi muutamia hiiliä. Röykkiön pohjamaasta löydettiin tuluspiin kappale, avonainen kuparisormus, muutamia palaneen luun kappaleita ja osa grönlanninhylkeen kalloa, joka ei ollut palanut. Lisäksi talteen otettiin muutamia lohjenneita kvartsin kappaleita. Röykkiö tulkittiin kaivausten perusteella hautaröykkiöksi. Markku Mäkivuoti ajoittaa röykkiön sormuksen perusteella vanhemmalle roomalaisajalle (1–200 jKr.), mutta Unto Salon mukaan sormus ajoittuu tyypiltään laveammin roomalaisaikaan (1–400 jKr.) (ks. Okkonen 2003). Ajanlaskun alkuvuosisatoina merenpinta on ollut Kempeleen seudulla noin 15 m mpy korkeuskäyrällä, joten sormuksen antaman ajoituksen perusteella meri on ollut röykkiön rakentamisen aikoihin lähimmillään luoteessa noin 400 m päässä siitä.

Kohde on tarkastettu myös vuosina 1999 ja 2001 Kokkokangas – Linnakangas kaava-alueen inventoinneissa. Vuoden 2005 inventoinnissa röykkiön nykykunto käytiin pikaisesti tarkastamassa ja se vaikuttikin säilyneen hyvin ennallistetussa asussaan (ks. dia 6915:1). Lisäksi tarkastettiin Osmo Halosen Pohjois-Pohjanmaan museolle tekemä ilmoitus aivan kivenlouhinta-alueelle vievän tien länsipuolella olevasta oletetusta kuppikivestä (x=7205 495; y=3431 378). Kivi oli lohkottu kaivinkoneella useaan osaan ilmeisesti tietä rakennettaessa ja siinä oli havaittavissa neljä halkaisijaltaan noin 10 cm ja syvyydeltään noin 5 cm olevaa syvennystä. Syvennykset ovat selitettävissä kaivinkoneen piikin jättämiksi jäljiksi (ks. dia 6915:33). Tätä tulkintaa tukee yksi samankaltainen puolittainen syvennys yhden lohkareen murtumapinnassa. Lohkottu kivi on noin 20 m etelään louhokselle vievän tien ylittävästä moottorikelkkareitistä ja noin 100 m lounaaseen röykkiöstä.

Luokitusehdotus

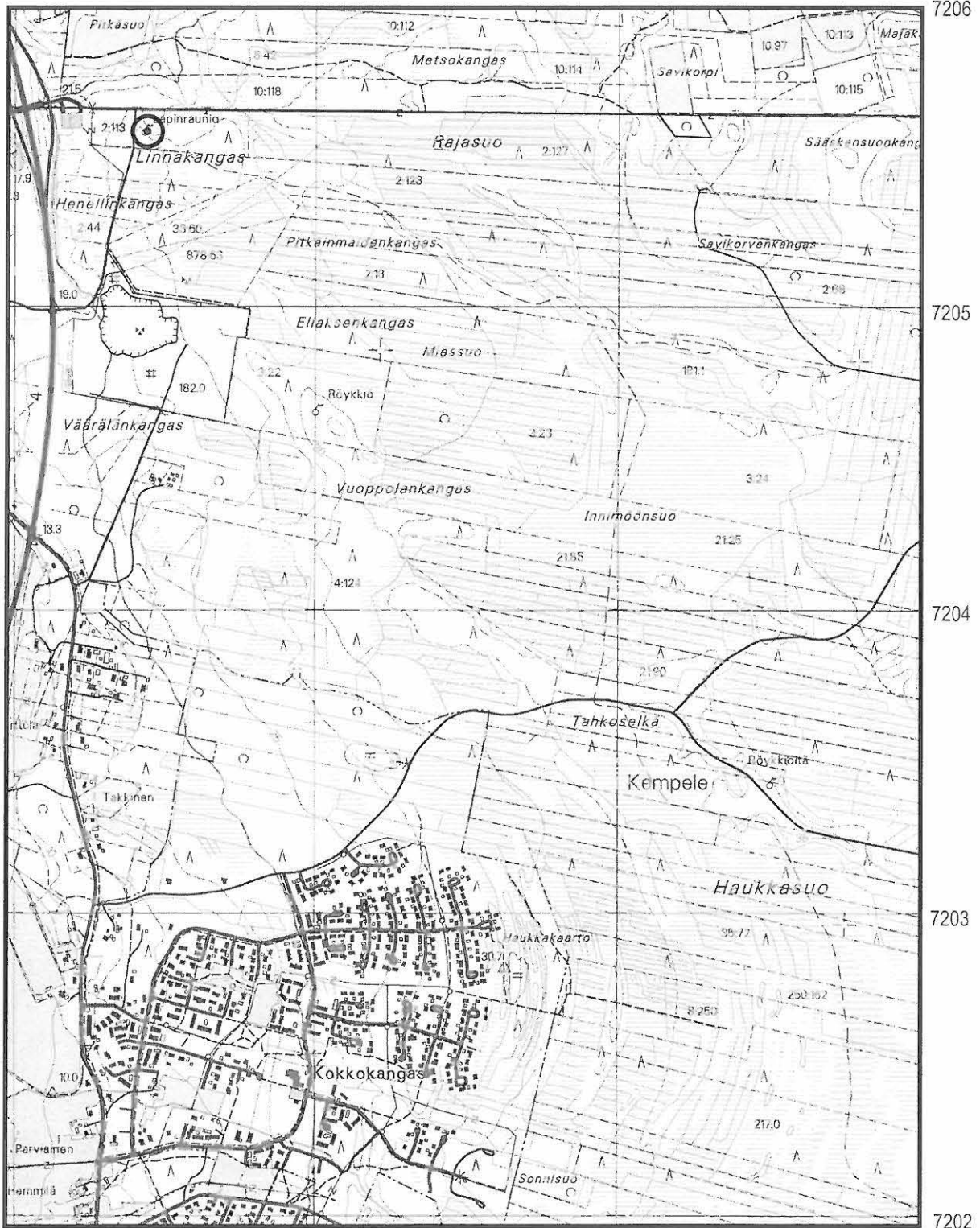
Luokka 1/2. Tutkittu kohde, joka on ennallistettunakin Kempeleen näyttävän kiinteä muinaisjäännös.

3431

3432

3433

3434

Kempele 2 Linnakangas. x = 7205 578; y = 3431 423; z = n. 27. Hautaröykkiöt.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

KEMPELE 3 HAUKKASUO

844 01 0005

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	kiukaat
Ajoitus:	1900-luku
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta	3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle:	on merkitty, "Röykkiöitä"
Koordinaatit:	x = 7203 421; y = 3433 487; z = 34–35,5
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	n. 20 x 20 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 5 km itäkoilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila:	4:92 Juusola
Omistaja:	Seppo Olavi Puitti, Vihiluodontie 508, 90440 Kempele

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Mäki vuoti	tark. 1993
J. Okkonen	kaiv. 2000; löydöt OY/ark. lab. opetuskokoelmassa

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 25.8.2005
Karttaotteet:	3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003. Yleiskartta, J. Okkonen 2000
Diat:	6915:6-7, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee aivan Tahkoselän metsäautotien pohjoispuolella noin 400 m kaakkoon Liimatantien risteyksestä. Paikalla on kaksi kiviroykkiötä, joiden mitat ovat noin 4 x 4 x 0,5 m ja 3 x 3 x 0,3 m. Näistä suurempaa tutkittiin kaivauksin vuonna 2000. Kaivausten 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun välille ajoittuvien löytöjen sekä röykkiöstä paljastuneiden rakenteiden ja hiilikerroksen perusteella röykkiöt on tulkittu 1900-luvun alun rakennusten kiukaiksi. Tutkittu röykkiö on ennallistettu mahdollisimman lähelle alkuperäistä muotoaan.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Tahkoselkä on soiden ympäröimä luode-kaakko –suuntainen hiekka- ja moreeniharjanne, jonka päällä kulkee metsäautotie. Aivan metsäautotien pohjoispuolella noin 400 m kaakkoon Liimatantien risteyksestä on vanhahko sorakuoppa, jonka pohjoislaidalla röykkiöt sijaitsevat. Maasto viettää loivahkosti pohjoisessa olevaa suota kohti, jonka laita on noin 10 – 15 m päässä röykkiöistä. Kohteelta on matkaa Tahkoselän metsäautotielle noin 15 m. Paikalla kasvaa suurehkoja mäntyjä sekä puolukkaa, variksenmarjaa, jäkälää ja sammalia. Sorakuopassa kasvaa tiheää nuorta koivikkoa ja suon laidassa puusto muuttuu kuusivaltaiseksi. Maaperä kohteella on moreenia, jonka kivisyysaste kasvaa harjanteen yläosissa.

Kohteen kuvaus

Kohde tarkastettiin ensimmäisen kerran vuonna 1993 Markku Mäkivuodin toimesta, joka havaitsi paikalla kaksi kiviröykkiötä (röykkiö 1: x=7203 418; y=3433 493 ja röykkiö 2: x=7203 425; y=3433 480). Röykkiö 1 on mitoiltaan 4 x 4 x 0,5 m ja se on muodoltaan epämääräisen neliskulmainen. Röykkiö 2 on mitoiltaan 3 x 3 x 0,3 m ja muodoltaan varsin samankaltainen. Röykkiön 1 keskellä oli lisäksi havaittavissa halkaisijaltaan noin 1 m laajuinen kuopanne.

Vuonna 2000 röykkiötä 1 tutkittiin Jari Okkosen johdolla kaivauksin. Kaivauksissa koko röykkiö ja sen välitön ympäristö tutkittiin yhteensä 27,5 m² alalta. Röykkiöstä paljastui noin 2,5 x 2,5 m laajuinen neliömäinen kivikehä, jossa oli kiinni sen lounaispuolella 1,7 x 1,2 m laajuinen kahdesta kivikerrasta koostuva pienempi ja löyhemmin aseteltu kehä. Röykkiön muut kivet olivat lähinnä peräisin näistä rakenteista, mutta osa niistä oli aseteltu rakenteiden ulkopuolelle tukemaan niitä. Neliskulmaisen suuremman rakenteen korkeus oli noin 0,3 m ja se koostui kolmesta kivikerrasta, jotka oli aseteltu noin 0,5 m levyiseksi "muuriksi". Rakenne koostui suurehkoista halkaisijaltaan noin 0,35 – 0,4 m olevista kivistä, joita oli lisäksi tuettu tai tilkitty pienemmillä kivillä. Keskiosan kuopanteen löyhästi paikoillaan olevien kivien poiston jälkeen alueella havaittiin yhtenäinen hiilikerros. Lounaispuolisen pienemmän kehän kivet oli aseteltu varsin löyhästi ja osan alta paljastui runsaasti turvetta ja lahonnutta puuta. Lisäksi muutamat kivistä vaikuttivat selkeästi palaneilta. Hiilikerroksen alta röykkiön keskiosassa paljastui normaali metsämaannos, joten tutkimukset lopetettiin tähän vaiheeseen. Rakenteiden sisältä ja niiden ympäristöstä kaivettiin maata noin 2,5 – 5 cm kerros. Neliömäistä kivikehää ei purettu ja röykkiö ennallistettiin mahdollisimman lähelle alkuperäistä muotoaan. Eri osista kaivausaluetta löydettiin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun välille ajoittuvia löytöjä: pullolasia, lehmänkellon kieli, tinanappi ja pala teollisesti valmistettua lasitettua keramiikkaa.

Kaivausten perusteella röykkiö 1 ajoittuu 1900-luvun alkuun ja sitä voidaan pitää metsäsaunan tai jonkin muun historiallisen ajan rakennuksen kiukaana tai tulisijan perustana. Tutkimukset osoittivat, että pienten kivirakenteiden tulkitseminen ilman kaivauksia on varsin hankalaa. Röykkiö 2, joka sijaitsee vain noin 9 m edellisestä luoteeseen, on suurella todennäköisyydellä ajoitukseltaan ja funktioltaan röykkiön 1 kaltainen.

Vuoden 2005 inventoinnissa kohteen nykykunto käytiin pikaisesti tarkastamassa. Ennallistettu röykkiö/kiuas 1 erottuu maastossa selkeästi (ks. dia 6915:6). Alkuperäisessä asussaan oleva röykkiö/kiuas 2 on varsin huomaamaton ja suurelta osin aluskasvillisuuden peitossa (ks. dia 6915:7).

Luokitusehdotus

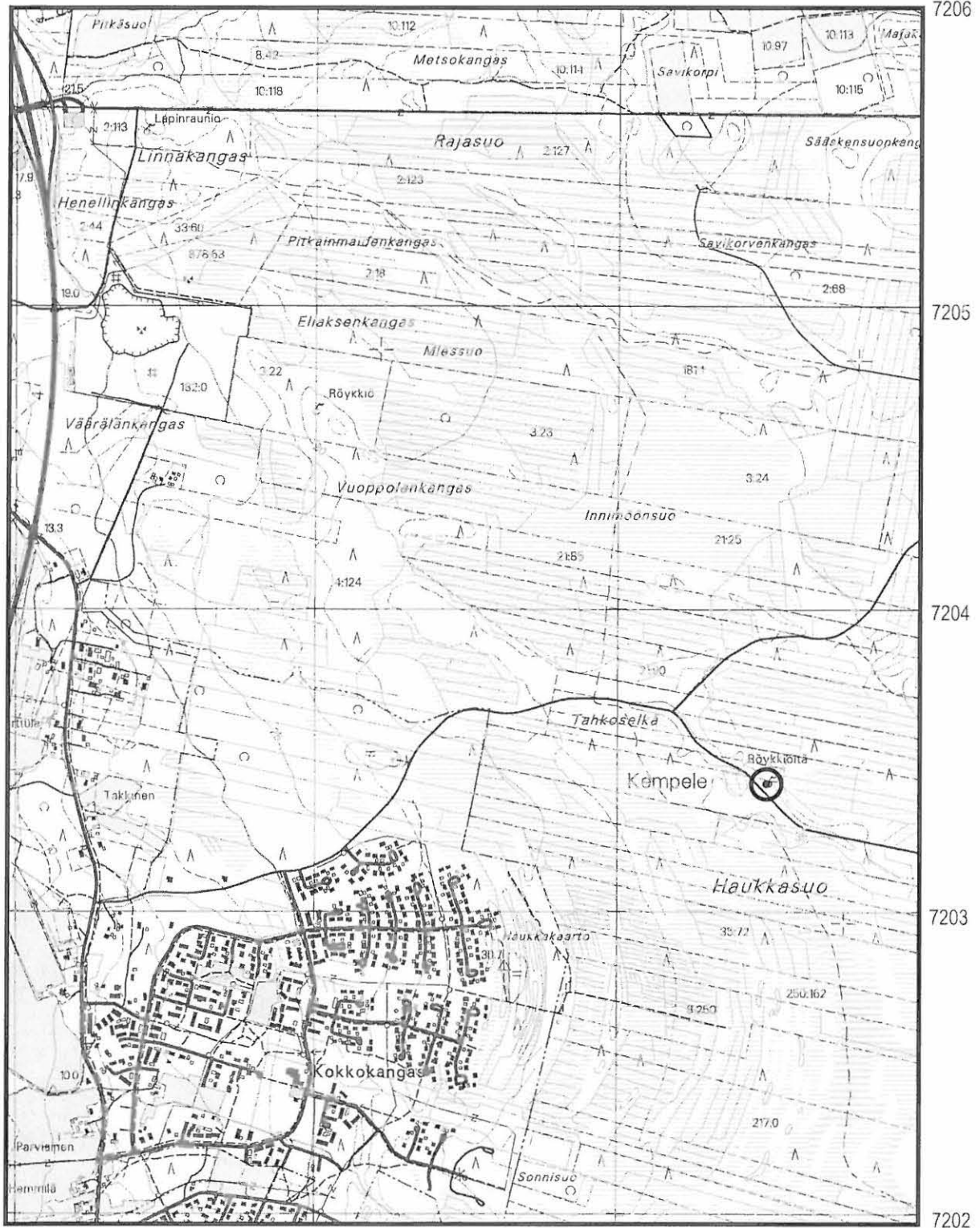
Luokka 3. Alle sata vuotta vanha kohde.

3431

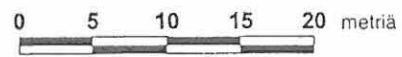
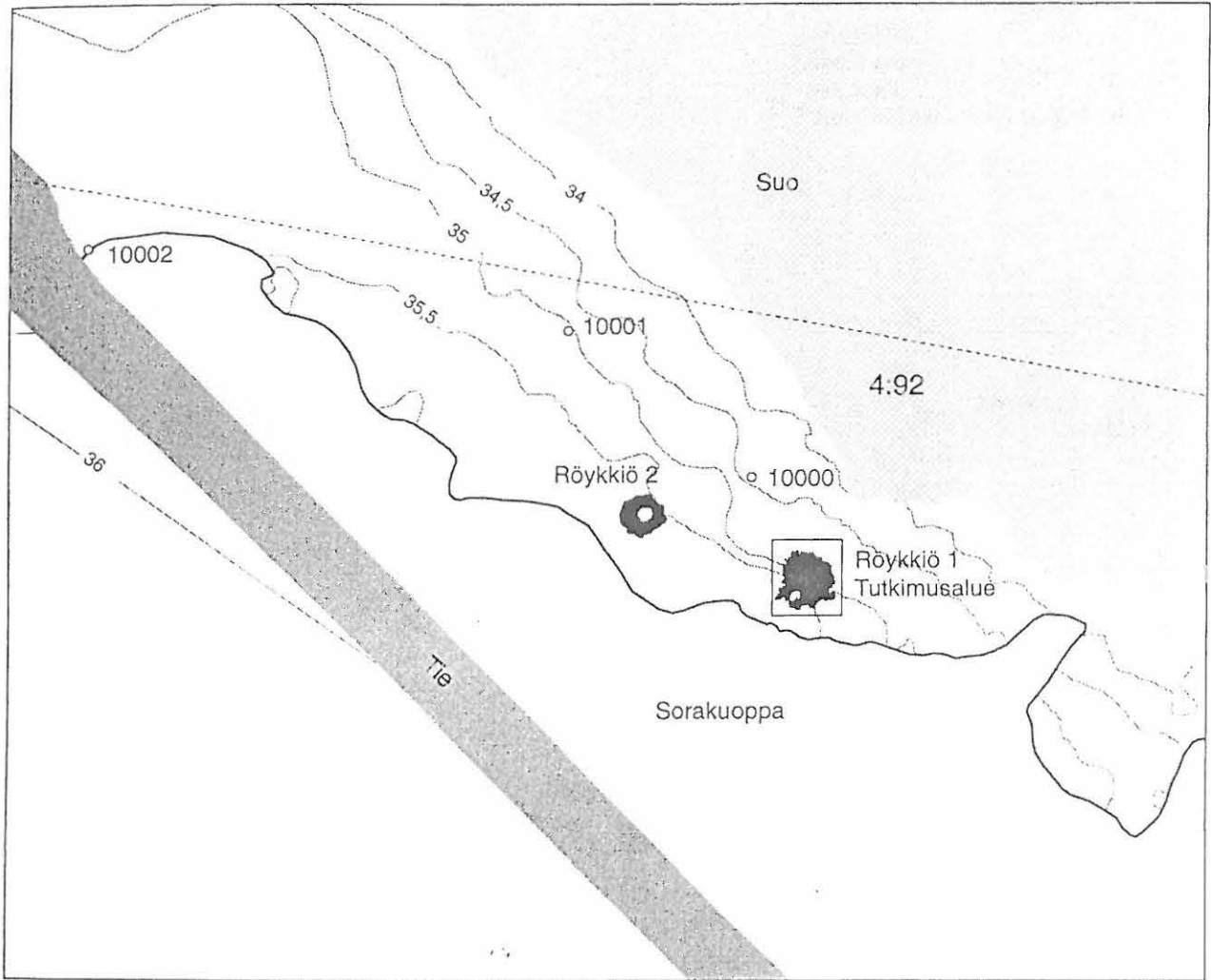
3432

3433

3434

Kempele 3 Haukkasuo. x = 7203 421; y = 3433 487; z = 34–35,5. Kiukaat.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

Kempele Haukkasuo [3] KH-00
 Yleiskartta
 Jari Okkonen 9.10.2000

KEMPELE 4 VUOPPOLANKANGAS

1000 01 0456

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet
Tyyppin tarkenne:	röykkiö
Ajoitus:	varhaismetallikautinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta	3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle:	on merkitty, "Röykkiö" (karttamerkintä n. 30 m luoteeseen kohteelta)
Koordinaatit:	x = 7204 630; y = 3432 029; z = 30–32,5
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkinä:	ei merkitty
Pinta-ala:	noin 8 x 8 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 4 km itäkoilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila:	3:22
Omistaja:	Kempeleen kunta, Asematie 1, 90440 Kempele

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Mäki vuoti & M. Sarkkinen inv. 1999	
E. Ojanlatva inv. 2001	

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 24.8.2005
Karttaotteet:	3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003.
Diat:	6915:3-4, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKuvaus

Vuoppolankankaan pohjoisosassa on luontaisten maakivien keskelle kasattu noin 2,5 x 2 m laajuinen röykkiö. Korkeutta röykkiöllä on noin 30 cm. Röykkiön ajoituksesta tai funktiosta ei voi sanoa mitään varmaa ilman kaivaustutkimuksia, mutta jos se tulkitaan rantasidonlaiseksi, niin ajoitus asettuu varhaismetallikauteen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Vuoppolankangas sijaitsee Väärälänkankaan kivenlouhinta-alueen kaakkoispuolella noin kilometrin itään E4-moottoritiestä ja kilometrin etelään Kempeleen ja Oulun rajasta. Kankaan itäpuolella on laaja Innimöönsuo. Vuoppolankankaan luode-kaakko –suuntainen pohjoisosa muodostaa noin 200 m pitkän ja vajaan 100 m leveän harjanteen, jonka maaperä on hyvin kivistä moreenia. Kohde sijoittuu harjanteen luoteisimman päädyn laelle aivan kankaan pohjoispään läpi kulkevan polun eteläpuolelle. Puusto on paikalla mäntyvaltaista sekametsää, aluskasvillisuus varpuja ja sammalia.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu luontaisten maakivien keskelle kasatusta noin 2,5 x 2 m laajuudesta pohjois-etelä –suuntaisesta röykkiöstä, jolla on korkeutta noin 30 cm. Jos luonnonkivet lasketaan mukaan, niin röykkiöllä on laajuutta noin 4 x 4 m. Maakivien sisustaan kasatut kivet ovat noin ihmisen pään kokoisia ja pääosin

aluskasvillisuuden peitossa. Röykkiön ajoitus ja funktio ovat arvailujen varassa ilman kaivaustutkimuksia, mutta rannansiirtymisen mukaan se on tehty aikaisintaan varhaismetallikauden alkuvuosisatoina.

Paikka löytyi Markku Mäki­vuodin ja Mika Sarkkisen tekemässä vuoden 1999 Kokkokangas – Linnakangas kaava-alueen inventoinnissa. Vuoden 2005 inventoinnissa kohde tarkastettiin pikaisesti ja sen tila todettiin aikaisemmissa inventoinneissa kuvatun kaltaiseksi.

Luokitusehdotus

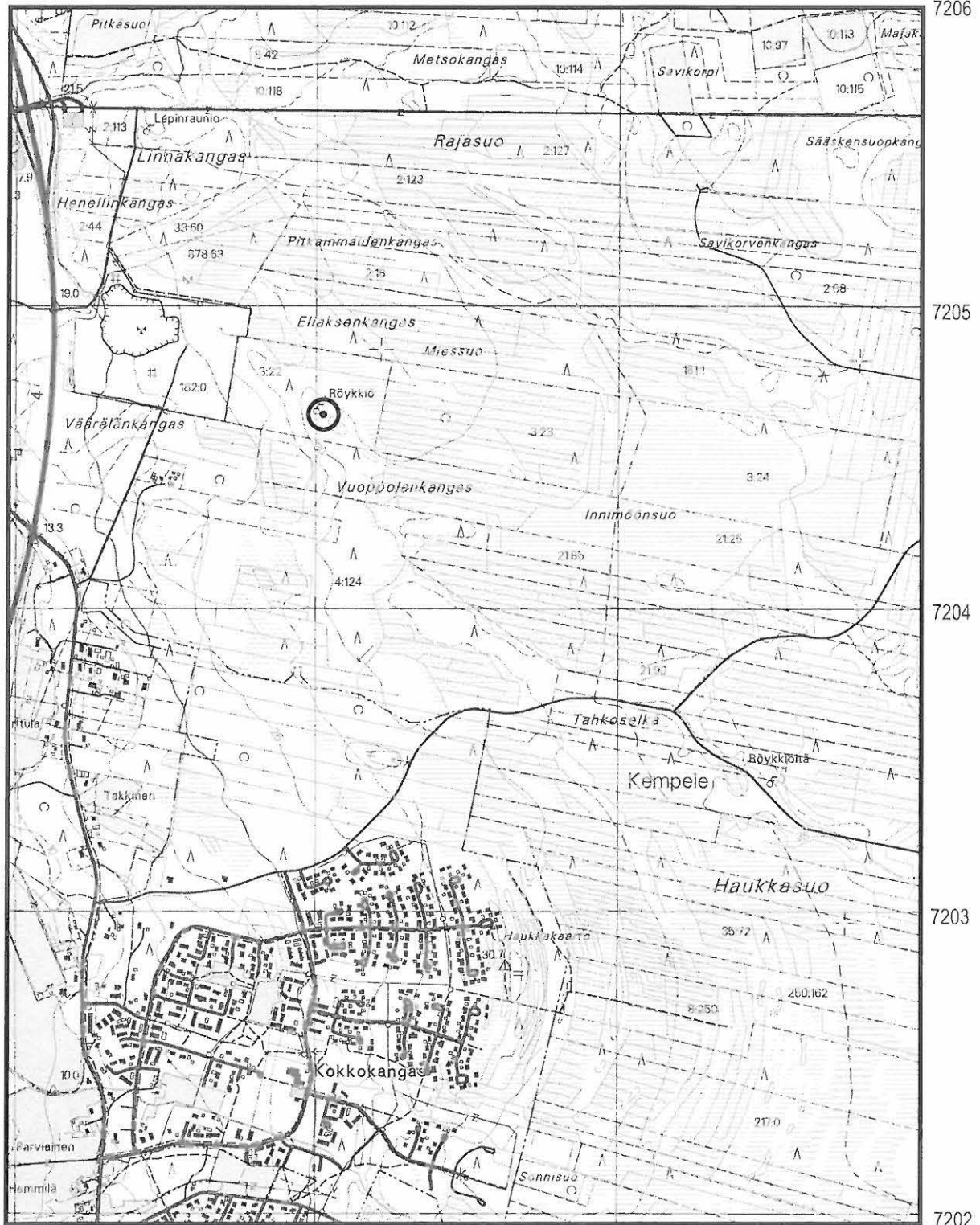
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3431

3432

3433

3434

Kempele 4 Vuoppolänkangas. x = 7204 630; y = 3432 029; z = 30–32,5. Röykkiöt.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

KEMPELE 5 VÄÄRÄLÄNKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2/3 <i>3</i>
Lukumäärä:	4
Peruskartta	3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7204 630–665; y = 3431 295–315; z = n. 20
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	noin 35 x 20 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 3,5 km koilliseen

*1000 01 0452
Maa- ja metsätalouden tutkimuskeskus*

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila:	33:42
Omistaja:	Kempeleen kunta, Asematie 1, 90440 Kempele

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
E. Ojanlatva	inv. 2001

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 24.8.2005
Karttaotteet:	3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003. Yleiskartta 1:750, E. Ojanlatva 2001
Diat:	6915:2, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKuvaus

Väärälänkankaan louhinta-alueen eteläpuolella noin 200 m E4-moottoritiestä itään on neljä erikokoista kuoppaa kivisessä moreenimaassa. Kuoppien reunat ovat pääosin jyrkkiä ja niiden muoto on varsin epämääräinen. Kuopat ovat todennäköisesti syntyneet maa-aineksenoton seurauksena.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 60 m etelään Väärälänkankaan louhinta-alueen aidasta ja 200 itään E4-moottoritiestä. Kohteen itäpuolella oleva louhinta-alueelle vievä tie on noin 150 m päässä siitä. Aivan paikan pohjoispuolella on traktorilla ajettava metsäautotie, jossa on kohteen paikkeilla pieni mutka. Maasto viettää paikalla loivasti länteen. Maaperä on kivistä moreenia, jossa on paikoin suurehkoja lohkareita sekä hiukan vähäkivisempiäkin alueita. Puusto alueella koostuu kuusi- ja lehtipuuvaltaisesta sekametsästä. Itse kohde on tällä hetkellä varsin paljaaksi hakattua aluetta, jonka aluskasvillisuus on varpuja ja sammalia.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu neljästä kuopasta, jotka havaittiin Eija Ojanlatvan tekemässä vuoden 2001 Kookkangas – Linnakangas kaava-alueen inventoinnissa. Kuopat ovat muodoltaan varsin epämääräisiä ja niiden reunat ovat kohtuullisen jyrkkiä. Ojanlatva kartoitti ja mittasi kuopat sekä otti niistä GPS-koordinaatit. Ojanlatvan tekemät mittaustulokset on esitetty alla olevassa taulukossa.

	X	Y	Koko	Syvyys
Kuoppa 1	7204 663	3431 310	halk. 3 m	50 cm
Kuoppa 2	7204 651	3431 308	halk. 4,5 m	60 cm
Kuoppa 3	7204 637	3431 304	halk. 6 m	n. 1 m
Kuoppa 4	7204 635	3431 300	1 x 2 m	50 cm

Ojanlatva arveli vuoden 2001 inventoinnissa, että kuopat ovat todennäköisesti merkkejä kivenotosta historiallisella ajalla, mutta kuopan 2 kairanäytteessä havaitun 3 cm paksuisen huuhtoutumiskerroksen perusteella, jollaisen muodostuminen kestää useita satoja vuosia, hän pitää mahdollisena myös vanhempaa ajoitusta ja jotain muuta funktiota. Muista kuopista hän ei kivisen maaperän vuoksi saanut otettua kairanäytettä.

Vuoden 2005 inventoinnissa kuoppaan 2 kaivetusta koepistosta ei havaittu merkkejä huuhtoutumiskerroksesta vaan kuopan pohjalla oleva maa oli sekoittunutta. Kivisen maaperän vuoksi kairausten ja koepistojen tekeminen kuopissa on varsin vaikeaa, mutta myös kuopassa 1, josta saatiin otettua kairanäyte, havaittiin sekoittunutta maata. Nämä tulokset yhdistettynä havaintoihin kuoppien epämääräisestä muodosta ja niiden jyrkistä reunoista antavat vahvat perusteet tulkita kuopat nimenomaan varsin nuoriksi merkeiksi maa-aineksen- tai kivenotosta. Muutamien kuoppien laidoilla havaittiin lisäksi sammalista ja jäkälisiä vapaita kiviä, jotka vaikuttivat kohtuullisen hiljattain maasta käännetyiltä, mikä tukee nuorehkoa ajoitusta. Kuopan 2 kairanäytteestä vuonna 2001 tehty havainto ohuesta huuhtoutumiskerroksesta voisi selittyä huuhtoutuneen hiekan valumisella kuopan reunalta.

Luokitusehdotus

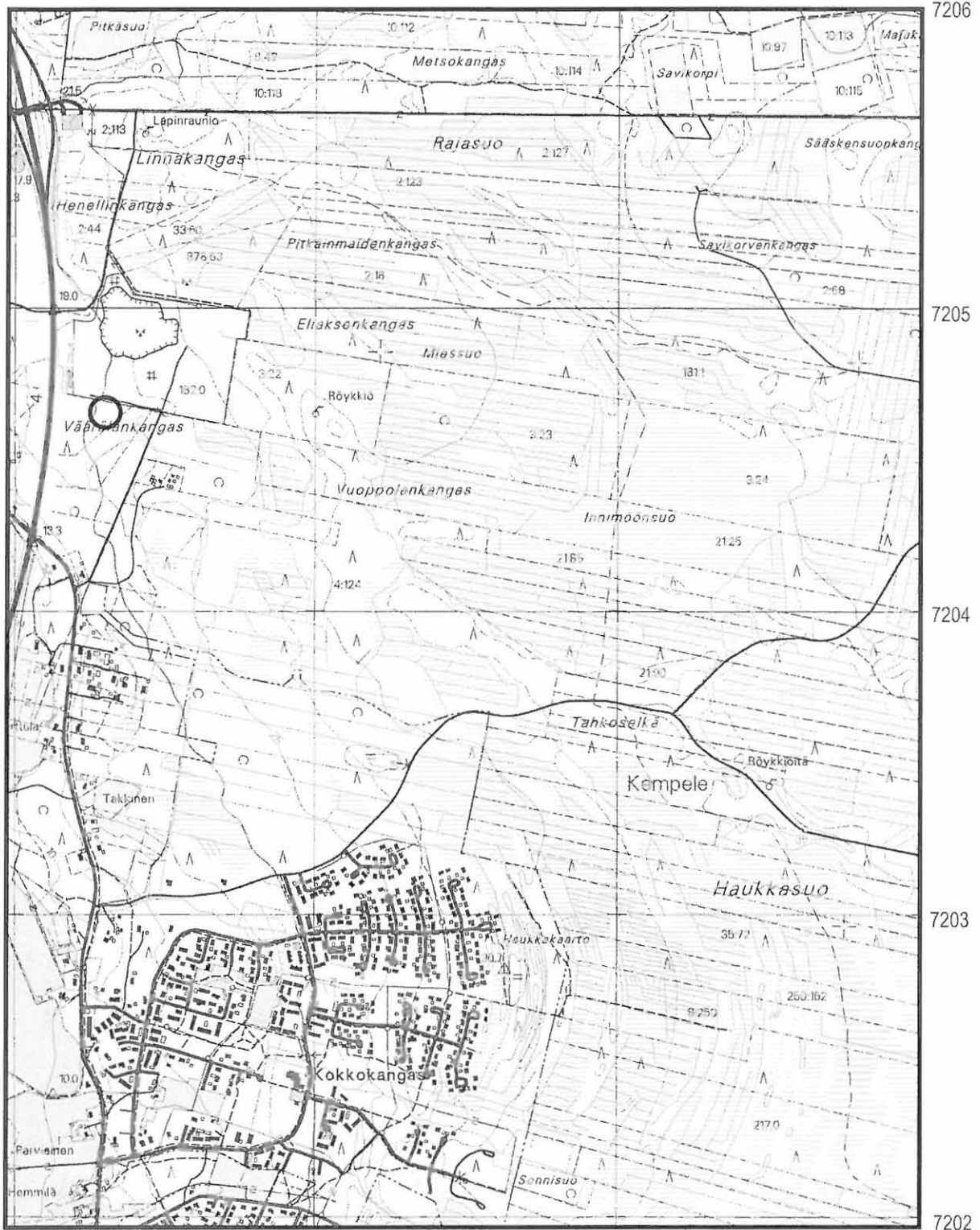
Luokka 2/3. Todennäköisesti maa-aineksenotossa syntyneitä kuoppia.

3431

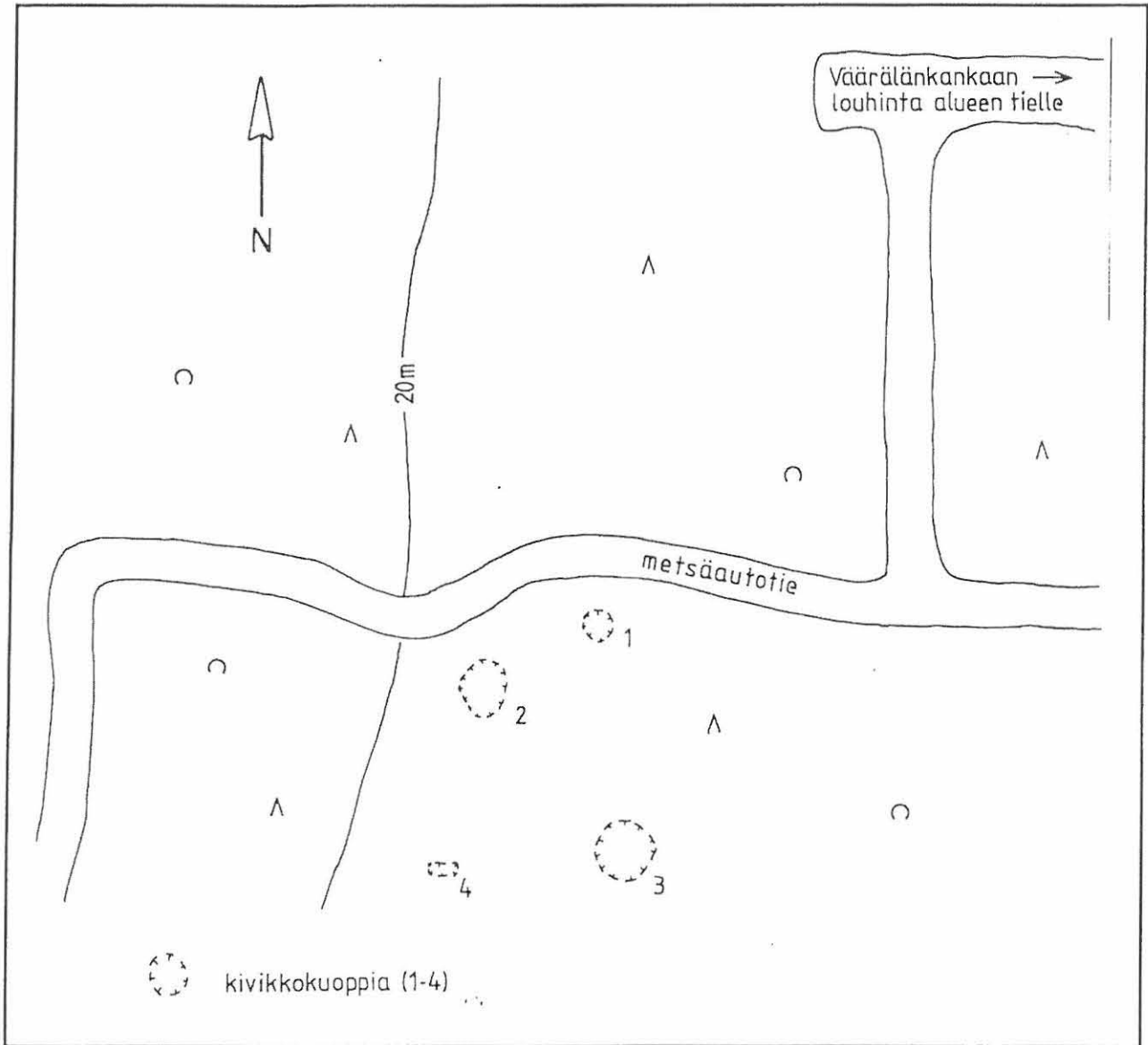
3432

3433

3434

Kempele 5 Väärälänkangas. x = 7204 630–665; y = 3431 295–315; z = n. 20. Kuopat.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

OULUN YLIOPISTO Arkeologia	
Kempele Kempele Väärälänkangas	
Yleiskartta	Mittakaava 1:750
25.6.2001	
Kenttäpiirros: Eija Ojanlatva	
Puhtaaksi piirtänyt: Eija Ojanlatva	

KEMPELE 6 JÄRVIKANGAS N

1000 01 0458

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	ajoittamaton
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	3
Peruskartta	3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7198 085–155; y = 3436 135–165; z = n. 37,5
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	noin 70 x 30 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 9 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	-

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Sarkkinen	pikainv. 2005

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 19.9.2005
Karttaotteet:	3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999.
Diat:	6915:12, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKuvaus

Järvikankaan pohjoisosan länsilaidalla on kolme pientä maakuoppaa noin 70 m pitkässä jokseenkin pohjois-etelä –suuntaisessa jonossa. Kuopista eteläisin vaikuttaa mahdollisesti esihistorialliselta kuoppajäännekseltä. Loput kaksi kuoppaa ovat olemukseltaan epämääräisempiä. Kuoppien halkaisijat ovat 1 – 1,75 m ja syvyydet 25 – 35 cm. Kuopista eteläisin on noin 90 m pohjoiseen Järvikankaan ylittävältä voimalinjalta. Alue on kuivaa hiekkapohjaista mäntymetsää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Järvi- ja Mourunginkangas muodostavat laajan pohjois-etelä –suuntaisen noin 3 km pitkän ja 0,2 – 0,5 km leveän soiden ympäröimän hiekkaharjanteen. Kohde sijaitsee Murungin- ja Järvikankaan välistä lounaaseen Keinonkankaalle vievän metsäautotien ja Järvikankaan pohjoispään läpi koillis-lounas –suunnassa menevän voimalinjan välimaastossa, vajaan 80 m päässä lännessä olevan suon laidasta. Kohteen kolmesta kuopasta eteläisin on noin 90 m pohjoiseen voimalinjasta. Pohjoisin kuopista on aivan Keinonkankaalle vievän metsäautotien eteläpuolisen luode-kaakko –suuntaisen tilusrajan eteläpuolella. Alueella kasvaa mäntymetsää, jonka aluskasvillisuus on lähinnä jäkälää, sammalta ja puolukkaa. Tilusrajan pohjoispuolisen palstan puustoa on vastikään harvennettu.

Kohteen kuvaus

Kohde löytyi Mika Sarkkisen toukokuussa 2005 tekemässä Mourungin alueen pikainventoinnissa. Sarkkinen havaitsi paikalla 3 – 4 pientä maakuoppaa. Inventoinnin pikaisen luonteen takia kuoppia ei tuolloin tutkittu tarkemmin, eikä niistä otettu GPS-laitteella tarkkoja koordinaatteja.

Syksyn 2005 inventoinnissa paikalla havaittiin kolme halkaisijaltaan 1 – 1,75 m ja syvyydeltään 25 – 35 cm olevaa kuoppaa noin 70 m pitkässä, jokseenkin pohjois-etelä –suuntaisessa jonossa.

	X	Y	Koko	Syvyys
Kuoppa 1	7198 153	3436 161	halk. 1,5 m	30 cm
Kuoppa 2	7198 126	3436 140	halk. 1 m	25 cm
Kuoppa 3	7198 089	3436 156	halk. 1,75 m	35 cm

Kuopista eteläisin kuoppa 3 vaikuttaa loivapiirteisen maatuneen olemuksen ja siihen tehdystä koepistosta paljastuneen paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella vanhalta mahdollisesti esihistorialliselta kuoppajäänökseltä. Loput kuopat ovat hiukan epämääräisempiä. Kuopan 1 kairanäytteessä havaittiin osittain häiriintynyt huuhtoutumiskerros, jonka alla oli sekoittunutta maata ja turvetta 25 cm syvyydessä. Lisäksi kuopan laidat ovat aavistuksen jyrkän oloiset, mikä viittaa nuorehkoon ajoitukseen. Kuopan 2 pohjalla havaittiin kairanäytteessä selkeästi muuta ympäristöä ohuempi huuhtoutumiskerros. Lisäksi kuoppa 2 vaikuttaa jyrkkäpiirteisen olemuksensakin perusteella pikemminkin modernilta kuopalta. Kuoppien iän ja funktion selvittäminen vaatii lisätutkimuksia. Rannansiirtymisen perusteella kuopat on voitu tehdä varhaismetallikaudella. Paikan tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella ainoastaan kuoppa 3 voi olla näin vanha.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

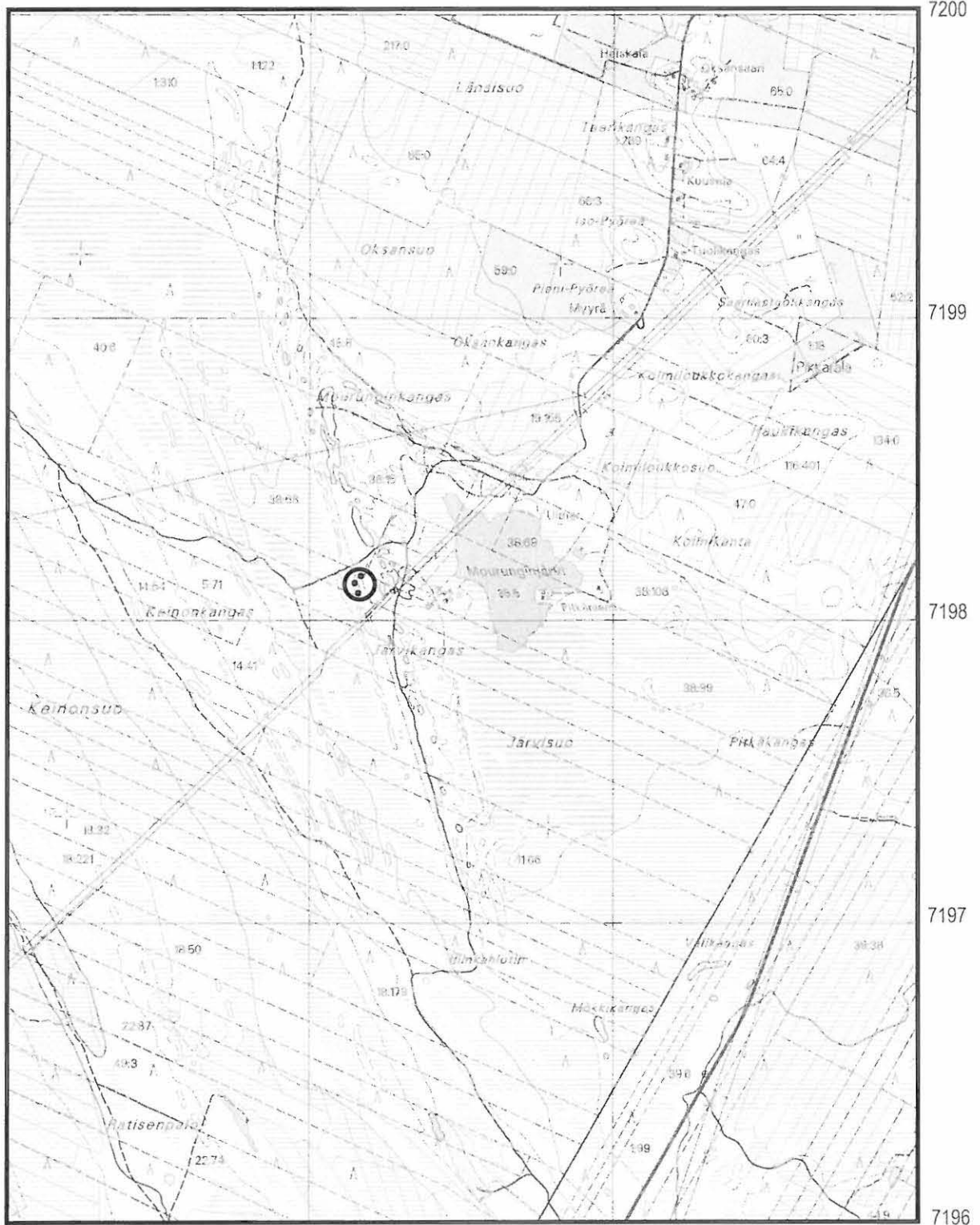

3435

3436

3437

3438

Kempele 6 Järvikangas N. x = 7198 085–155; y = 3436 135–165; z = n. 37,5. Kuopat.
Peruskartta 3422 04 TUPOS

lounaisosa
KEMPELE 7 MOURUNGINKANGAS SW   *1000*   *01 0459*

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: maarakenteet
Tyypin tarkenne: kuopat
Ajoitus: ajoittamaton
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 2
Peruskartta 3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Koordinaatit: kuoppa 1: x = 7198 298; y = 3436 101; z = n. 37,5
kuoppa 2: x = 7198 374; y = 3436 075; z = n. 37,5
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Maastomerkintä: ei merkitty
Pinta-ala: kuoppa 1: noin 5 x 5 m
Kuoppa 2: noin 5 x 5 m
Etäisyystieto: Kempeleen kirkosta noin 8,8 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä: Kempele
Tila 1: 38:68

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:
M. Sarkkinen pikainv. 2005

INVENTOINTI 2005

Aika: FM Antti Krapu 19.9.2005
Karttaotteet: 3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999.
Diat: 6915:13, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Mourunginkankaan lounaisosan länsilaidalla kulkevan harjanteen itäpuolella on kaksi pienehköä maakuoppaa. Kuopista eteläisempi on halkaisijaltaan noin 1,5 – 2 m ja syvyydeltään noin 30 – 35 cm. Kohteen toinen kuoppa on tästä vajaat 100 m pohjoiseen. Pohjoisempi kuoppa on varsin pieni ja epämääräinen. Alue on kuivaa hiekkapohjaista mäntymetsää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Mourunginkankaan lounaisosan länsilaitaa reunustaa matalahko harjanne, jonka päällä kulkee polku. Polun vierellä on useita moderneja nuotionpaikkoja. Kohteen eteläisempi kuoppa 1 sijaitsee Mourunginkankaan eteläosan läpi lounaaseen Keinonkankaalle vievältä metsäautotieltä laskettuna kolmannen nuotiopaikan kohdalla noin 15 m harjanteen laesta itään. Metsäautotie on kuopalta 1 noin 100 m etelään. Kuoppa 2 sijaitsee vastaavalla paikalla vajaat 100 m pohjoisluoteeseen kuopasta 1. Mourunginkankaan maasto nousee loivasti kumpuillen harjanteelta itään. Maaperä alueella on hiekkaa ja kasvillisuus jäkälä- ja puolukkapohjaista nuorehkoa mäntymetsää. Alueen puustoa on vastikään harvennettu ja maastossa on jonkin verran oksia ja muuta hakkuujätettä.

Kohteen kuvaus

Kohde löytyi Mika Sarkkisen toukokuussa 2005 tekemässä Mourungin alueen pikainventoinnissa. Se muodostuu kahdesta pienehköstä maakuopasta, jotka ovat vajaan 100 m etäisyydellä toisistaan.

Syksyn 2005 Kempeleen perusinventoinnissa kuoppien luonnetta pyrittiin selvittämään hieman tarkemmin. Kuoppa 1 ($x=7198\ 298$; $y=3436\ 101$) on halkaisijaltaan noin 1,5 – 2 m ja syvyydeltään noin 30 – 35 cm. Olemukseltaan se on laakea ja hyvin maatuneen oloinen. Lisäksi kuopan pohjalla on kairanäytteen perusteella paksu huuhtoutumiskerros, joten sillä lienee ikää vähintään useita satoja vuosia. Kuoppa on muodoltaan varsin säännöllinen, joten sitä tuskin voidaan selittää millään luonnollisella ilmiöllä kuten tuulenkaadolla. Kuoppa 2 ($x=7198\ 374$; $y=3436\ 075$) on huomattavasti pienempi ja epämääräisempi. Tämä kuoppa on mahdollista tulkita luonnon muovaamaksi, mutta sijainti kuopan 1 kanssa täysin identtisellä paikalla herättää myös epäilyksiä ihmisen vaikutuksesta kuopan syntyyn. Kuoppien ajoituksen ja funktion selvittäminen edellyttää lisätutkimuksia.

Luokitusehdotus

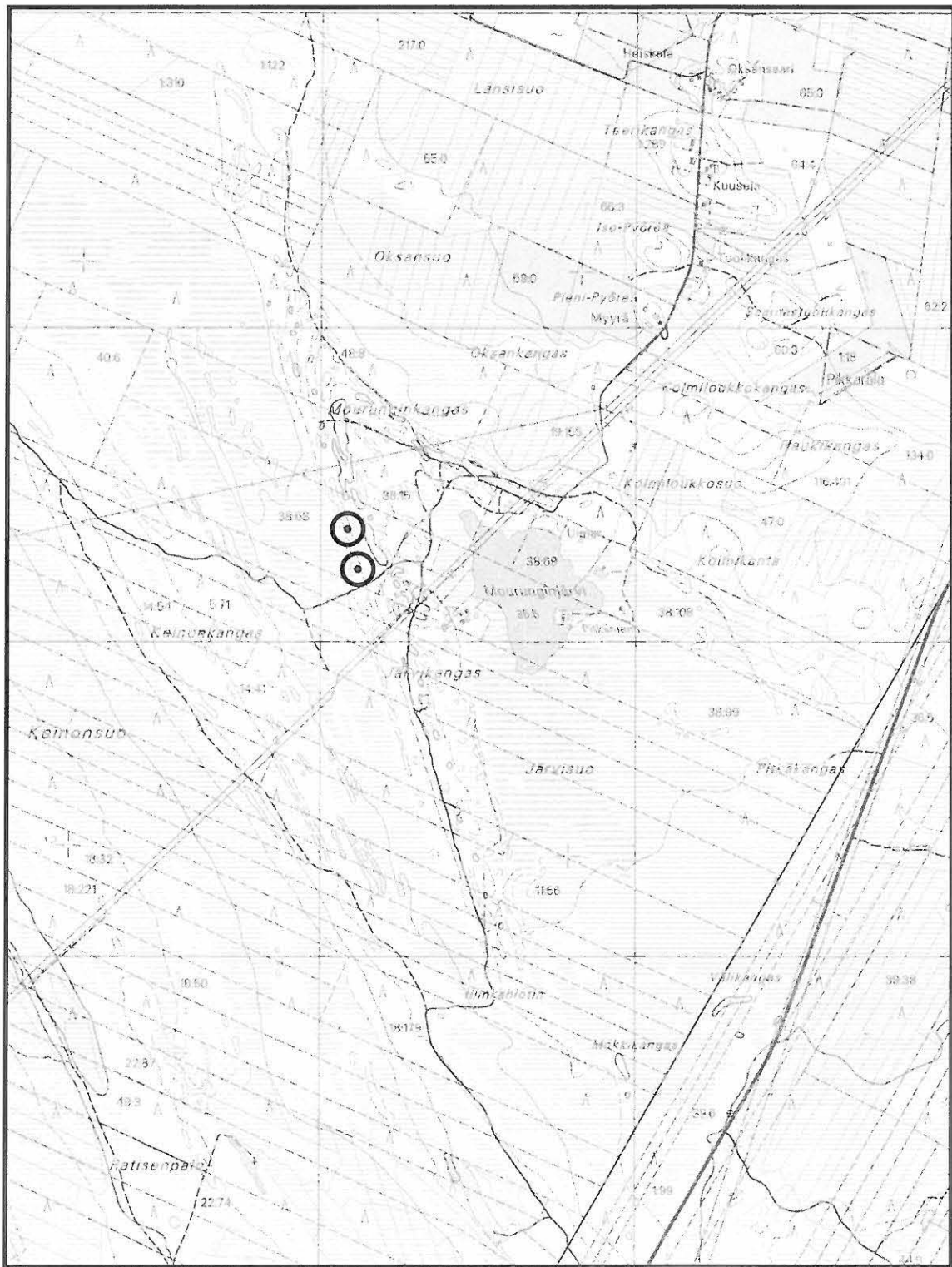
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3435

3436

3437

3438

7200

7199

7198

7197

7196

Kempele 7 Mourunginkangas SW.

x = 7198 298; y = 3436 101; z = n. 37,5. Kuoppa 1.

x = 7198 374; y = 3436 075; z = n. 37,5. Kuoppa 2.

Peruskartta 3422 04 TUPOS

KEMPELE 9 KEINONKANGAS NE

1000 01 6460
Keinonkangan koivun

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta	3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7198 658; y = 3435 665; z = n. 35
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	noin 5 x 5 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 8,3 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	38:15

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Sarkkinen	pikainv. 2005

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 19.9.2005
Karttaotteet:	3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999.
Diat:	6915:14, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Keinonkankaan ja Mourunginkankaan välisen pisimmän yhtenäisen hiekkakaarron pohjoiseen avautuvan haarauman tyvessä on kuoppajäänös, jonka halkaisija on noin 2,5 m ja syvyys noin 45 – 50 cm. Kuoppaa reunustaa heikosti erottuva matala valli. Soiden ympäröimällä hiekkakaarrolla kasvaa harvahkoa mäntymetsää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Keinonkankaan ja Mourunginkankaan välissä on soiden ympäröimä noin kilometrin pituinen luode-kaakko – suuntainen hiekkakaarto, jolla on leveyttä 20 – 50 m. Kohde sijaitsee hiekkakaarron pohjoisosassa, kaarron itälaidalla pohjoiseen avautuvan sakaran tyvessä, vajaan 10 m päässä suon laidasta. Paikalla maasto nousee loivahkosti kumpuillen suon laidasta. Maaperä kohteella on hiekkaa. Puusto on harvahkoa ja nuorehkoa männikköä ja aluskasvillisuus koostuu lähinnä jäkälistä, sammalista ja puolukkavaltaisesta varvikosta.

Kohteen kuvaus

Kohde löytyi Mika Sarkkisen toukokuussa 2005 tekemässä Mourungin alueen pikainventoinnissa. Syksyn 2005 Kempeleen perusinventoinnissa kuoppaan tehtiin lapiolla koepisto ja siitä otettiin muutamia kairanäytteitä. Lisäksi kuopan välittömään ympäristöön tehtiin muutamia koepistoja.

Paikalla on yksittäinen kuoppajäänös, jonka halkaisija on noin 2,5 m ja syvyys noin 45 – 50 cm. Kuopan olemus on varsin loivapiirteinen ja maatunut ja sen reunoilla on havaittavissa häivähdys matalasta vallista. Kuopan etelälaita on muita jyrkempi ja pohjoislaita hiukan muita loivempi. Kuopan pohjalla havaittiin

koepistossa paksu huuhtoutumiskerros. Kuopan valleissa huuhtoutumiskerros oli selkeästi pohjalla havaittua ohuempi, mutta merkkejä kaksoismaannostumisesta ei käytettävissä olleen lyhyehkön vajaan 40 cm pituisen kairan näytteissä havaittu. Kuoppaa ympäröivän maaston koepistoista ei tehty mitään luonnollisesta metsämaannoksesta poikkeavia havaintoja.

Kuopan ulkoisen olemuksen ja siitä paljastuneiden maannosten perusteella kuoppaa voidaan kohtuullisella varmuudella pitää ihmisen tekemänä kuoppajäänneksenä, jolla on ikää vähintäänkin useita satoja vuosia. Todennäköisimmin se on ollut pyyntikuoppa, koska mitään merkkejä ns. kulttuurimaasta ei kuopan pohjalle tehdystä koepistosta havaittu.

Luokitusehdotus

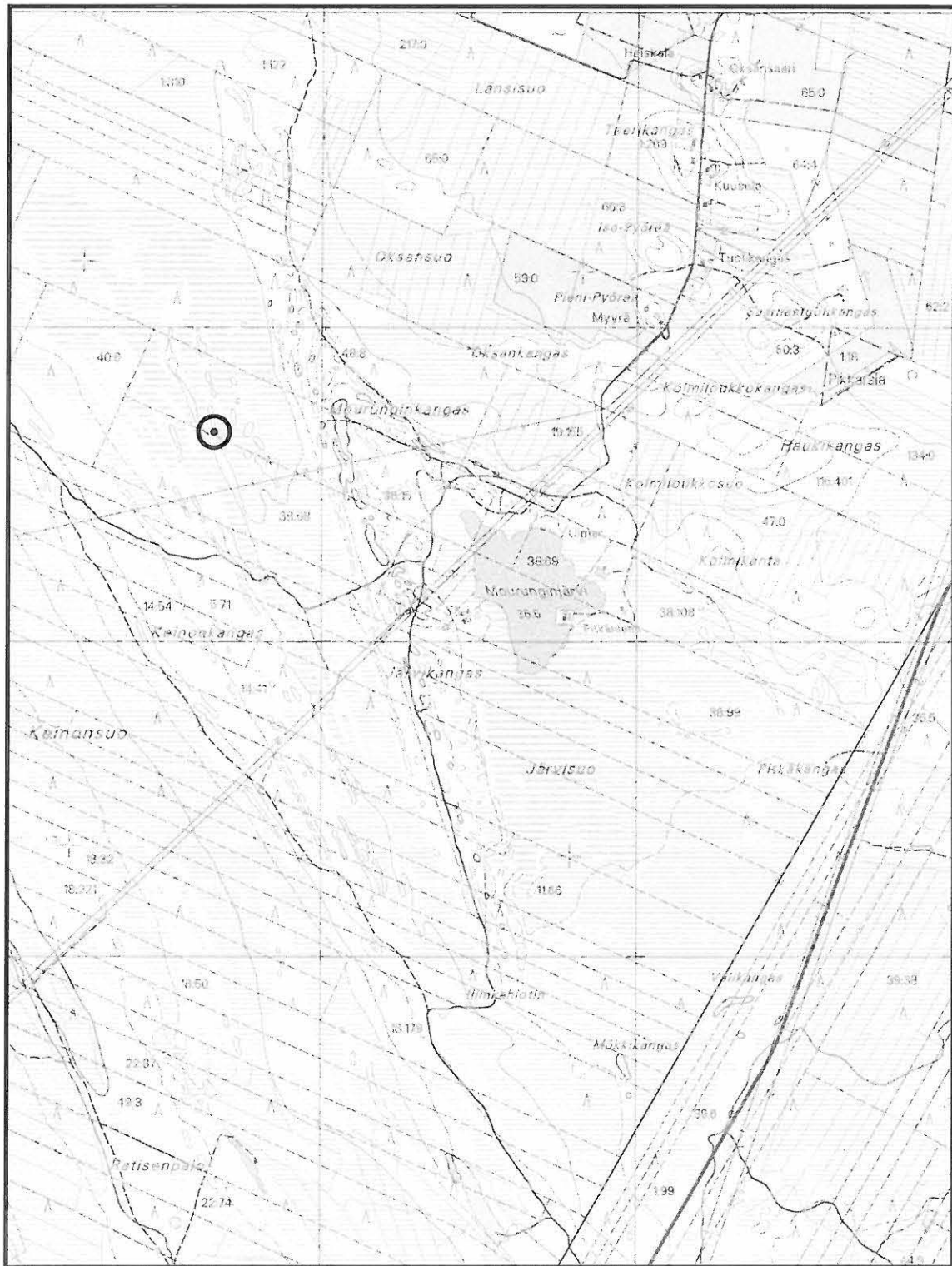
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3435

3436

3437

3438

Kempele 9 Keinonkangas NE. x = 7198 658; y = 3435 665; z = n. 35. Kuopat.
Peruskartta 3422 04 TUPOS

KEMPELE 10 MOURUNGINKANGAS NE

1000 01 0461
Mourunginkangas koillinen

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat + maarakenteet?
Tyypin tarkenne:	asuinpaikkapinnat + kuopat?
Ajoitus:	varhaismetallikautinen + ajoittamaton
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1 + 11
Peruskartta	3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	asp: kaakkoispää x = 7198 759; y = 3436 231; z = n. 35 luoteispää x = 7198 867; y = 3436 105; z = n. 35 kuopat: kaakkoispää x = 7198 810; y = 3436 209; z = n. 35 luoteispää x = 7198 941; y = 3436 095; z = n. 35
Koordinaattiselite:	ääripäitten keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	asp: n. 140 x 15 m luode-kaakko –suunnassa kuopat: n. 180 x 40 m luode-kaakko –suunnassa
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 8,6 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	48:8

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Sarkkinen	pikainv. 2005

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 29.8.2005
Löydöt:	M. Sarkkisen pikainvoinnin löydöt luettelointiin KM 35628
Karttaotteet:	3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999. Yleiskartta, 1:2000
Diat:	6915:11, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Mourunginkankaan koillislaidalla laajan hiekanottoalueen ja kankaan koillispuolisen Oksansuon välissä. Hiekanottoalueen koillisreunalla on harvakseltaan asuinpaikasta kertovia kvartsi-iskoksia noin 140 m matkalla. Alueen kaakkoispäässä on näkyvissä reilun 15 kvartsi-iskoksen keskittymä. Asuinpaikan pohjois- ja koillispuolella on 11 pienehköä maakuoppaa noin 180 x 40 m laajalla luode-kaakko –suuntaisella alueella. Kuopat ovat loivasti Oksansuohon viettävällä tasaisella kankaalla. Osa kuopista on selkeästi moderneja. Alue on kuivaa hiekkapohjaista mäntymetsää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Järvi- ja Mourunginkangas muodostavat laajan pohjois-etelä –suuntaisen noin 3 km pitkän ja 0,2 – 0,5 km leveän soiden ympäröimän hiekkaharjanteen. Kohde sijaitsee pohjoiseen kapenevan Mourunginkankaan koillislaidalla kankaan keskiosan suurimman hiekanottoalueen ja koillispuolisen Oksansuon välisellä kapealla reilut 200 m pitkällä luode-kaakko –suuntaisella alueella. Maasto nousee loivasti Oksansuosta muodostaen suhteellisen tasaisen alueen. Hiukan ennen hiekanottoaluetta, joka on noin 60 – 80 m päässä suon laidasta,

on aavistuksen jyrkempi nousu. Kohteen kaakkoispää on noin 150 m pohjoiseen Mourunginkankaan leikkaavalta pohjoisemmalla voimalinjalla. Alueen maaperä on suhteellisen hienojakoista hiekkaa. Alue on mäntymetsää, jonka aluskasvillisuus koostuu puolukkavaltaisesta varvikosta, jäkälistä ja sammalista.

Kohteen kuvaus

Kohde löytyi Mika Sarkkisen toukokuussa 2005 tekemässä Mourungin alueen pikainventoinnissa. Tuolloin havaittiin hiekkakuopan laidalla asuinpaikasta kertovia kvartsi-iskoksia sekä palaneita kiviä vajaan 100 m matkalla, niin että havaintojen kaakkoispäästä oli matkaa eteläpuoliselle voimalinjalle noin 150 m. Muutamia iskoksia poimittiin talteen ja ne on luetteloitu tämän raportin yhteydessä (KM 35628). Lisäksi Sarkkinen raportoi hiekanottoalueen pohjois- ja koillispuolisella tasaisella niemekemäisellä kankaalla olevan ainakin 8 maakuoppaa vajaan 200 m matkalla.

Syksyn 2005 Kempeleen perusinventoinnissa kohde tarkastettiin uudelleen. Tarkoituksena oli ottaa ylös kuoppien ja kvartsihavaintojen tarkat koordinaatit GPS-laitteella ja pyrkiä selvittämään kohteen luonnetta mahdollisuuksien mukaan. Kvartsi-iskokset keskittyivät lähes yksinomaan alueen kaakkoispäähän, jossa havaittiin hiekkakuopan laidalla reilun 15 kvartsi-iskoksen keskittymä ja muutamia palaneita kiviä noin 10 m matkalla (x=7198 767; y=3436 213). Keskittymästä reilut 20 m kaakkoon hiekkakuopan laidalla havaittiin lisäksi yksi kvartsi-iskos (x=7198 759; y=3436 231). Lisäksi havaittiin kvartsi-iskos hiekkakuopan laidalla edellisistä noin 140 m luoteeseen (x=7198 867; y=3436 105). Sarkkisen noin 100 m matkalla tekemät kvartsihavainnot osunevat näiden löytöjen välimaastoon käsittäen kvartsikeskittymän. Asuinpaikalla tapahtunut toiminta näyttää havaintojen perusteella keskittyneen siis kaakkoispään kvartsikeskittymän alueelle. Siitä lounaaseen tehdyt havainnot kertonevat lähinnä hajanaisesta toiminnasta varsinaisen aktiviteettialueen laitamilla. Kvartsikeskittymän koillispuolisella kankaalla tehtiin muutamia koepistoja, mutta niistä ei tullut uusia löytöjä. Asuinpaikka ajoittuu rannansiirtymisen perusteella lähinnä varhaismetallikauden alkuun tai aivan kivikauden loppuun.

Asuinpaikan pohjois- ja koillispuolisella kankaalla havaittiin syksyn 2005 inventoinnissa 11 pienehköä kuoppaa, joiden koordinaatit on esitetty alla olevassa taulukossa.

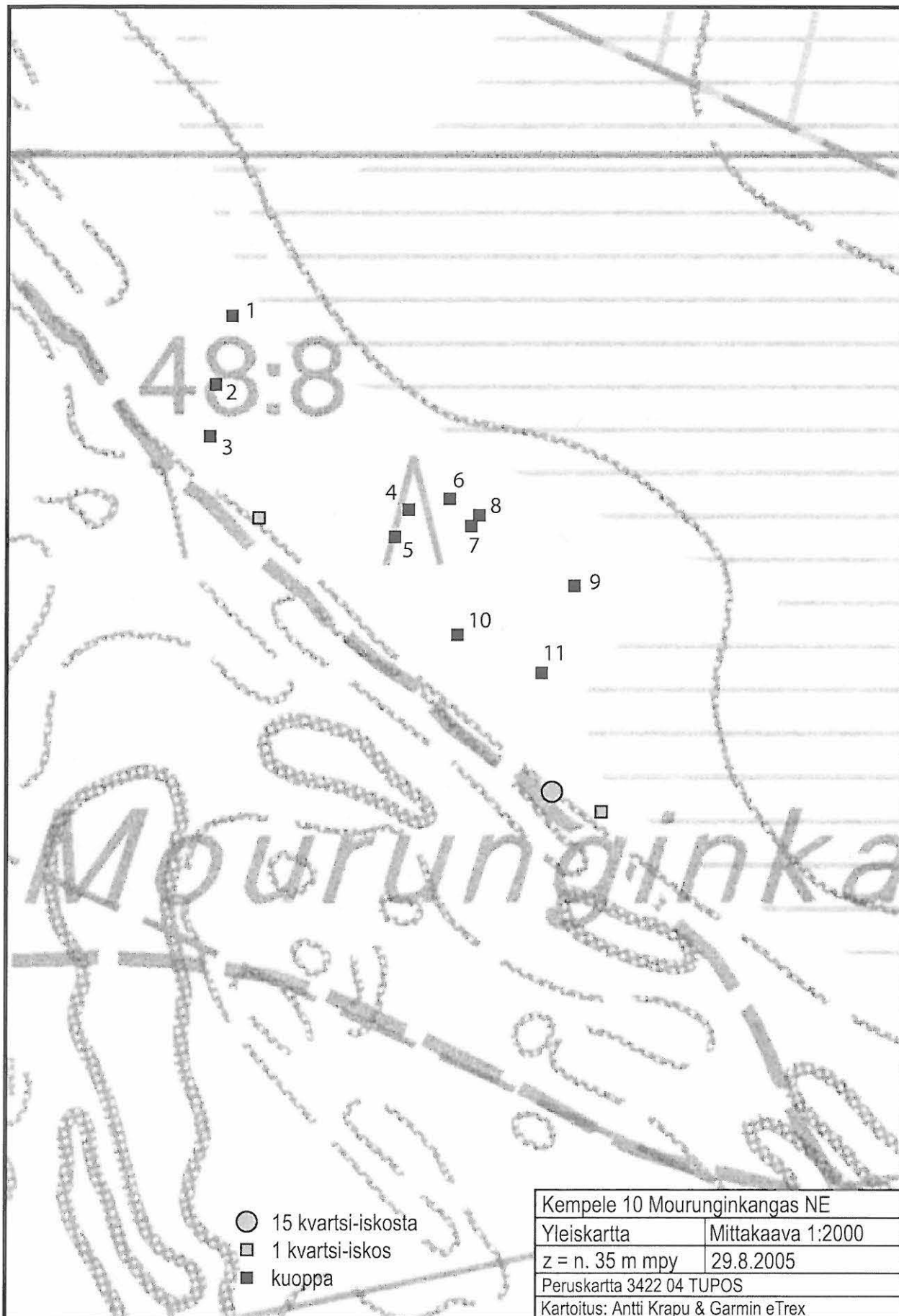
	x	y		x	y		x	y
1.	7198 941	3436 095	5.	7198 860	3436 155	9.	7198 842	3436 221
2.	7198 916	3436 089	6.	7198 874	3436 175	10.	7198 824	3436 178
3.	7198 897	3436 087	7.	7198 864	3436 183	11.	7198 810	3436 209
4.	7198 870	3436 160	8.	7198 868	3436 186			

Kuopat sijoittuvat noin 180 x 40 m laajalle luode-kaakko –suuntaiselle alueelle. Kuopat 1 – 3 ovat muista erillään alueen luoteispäässä (ks. yleiskartta, 1:2000). Niistä ainakin kaksi ensimmäistä on selkeästi moderneja, koska niiden laidalla erottuu pieni sekoittuneen maan kumpu, jonka päällä oleva aluskasvillisuus ei ole vielä peittänyt kumpua kunnolla. Kuoppien halkaisijat ovat pääosin 1 – 1,5 m ja syvyydet noin 20 – 30 cm luokkaa. Kuopan 4 halkaisija on reilut 2 m ja syvyys noin 35 cm. Kuopat ovat pääosin varsin laakeita ja maatuneen oloisia, mutta muutamat niistä ovat varsin epämääräisiä ja vaikeita havaita maastossa. Muutamista kuopista otettiin kairanäytteitä ja niistä paljastui enemmän tai vähemmän paksu huuhtoutumiskerros, joten ainakin osalla kuopista lienee ikää vähintään useita satoja vuosia. Kuoppaan 8 tehtiin koepisto, jossa näkyi paksu huuhtoutumishiekka ilman merkkejä kulttuurimaasta. Kuoppien funktiosta tai ajoituksesta ei voi ilman tarkempia tutkimuksia sanoa mitään varmaa. Kuopat 1 – 3 eivät välttämättä liity muihin alueen kuoppiin, vaan ne ovat todennäköisesti merkkejä ihmisen modernista toiminnasta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

KEMPELE 11 MOURUNGINKANGAS E

1000 01 09 98
Mourunginkangas E

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	7
Peruskartta:	3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7198 635-680; y = 3436 365-450; z = n. 35
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	n. 45 x 85 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 8,9 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	48:8

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Sarkkinen	pikainv. 2005

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 29.8.2005
Karttaotteet:	3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999. Yleiskartta, 1:2000
Diat:	6915:9-10, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKuvaus

Mourunginkankaan koillislaidalla on 7 kuoppaa, joiden halkaisijat ovat 1 – 2 m ja syvyydet noin 20 – 40 cm. Kaksi kuopista sijaitsee Mourunginkankaan ylittävän voimalinjan alla itään laskevassa loivassa rinteessä. Loput kuopista ovat voimalinjasta pohjoiseen olevalla kankaanlaidalla 5 – 20 m päässä Oksansuosta. Kuopat ovat itä-länsi –suunnassa reilun 80 m matkalla. Maaperä kohteella on hiekkaa. Voimalinjan pohjoispuolisella kankaalla kasvaa nuorta männikköä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mourunginkankaan koillislaidalla. Aivan kohteen yli ja sen eteläpuolitse kulkee Muorunki- ja Järvikankaan ylittävistä voimalinjoista pohjoisempi itäkoillis-länsilounas –suunnassa. Voimalinjan alla maasto viettää itään ja pohjoispuolella loivasti pohjoiskoilliseen kohti Oksasuota. Paikalla kasvaa tiheähkösti nuorta männikköä, varpuja, jäkälää ja sammalta. Maaperä on hienojakoista hiekkaa. Kohteen lounaispuolella on hiekanottoalue.

Kohteen kuvaus

Paikalla on 7 kuoppajäännökseksi tulkittua maakuoppaa, joiden halkaisijat vaihtelevat pääosin 1 – 2 m ja syvyydet 20 – 40 cm välillä. Lisäksi kohteella on muutamia pienempiä ja epämääräisempiä kuopanteita. Kuoppien 1 – 7 koordinaatit on esitetty alla olevassa taulukossa.

	x	y		x	y		x	y
1.	7198 676	3436 370	4.	7198 659	3436 434	7.	7198 640	3436 449
2.	7198 665	3436 423	5.	7198 667	3436 446			
3.	7198 657	3436 426	6.	7198 641	3436 442			

Kuopat 2 – 7 ovat noin 30 x 30 m laajuisessa rykelmässä, siten että kuopat 6 ja 7 osuvat voimalinjan alle ja muut jäävät sen pohjoispuolelle. Kuoppa 1 sijaitsee muista hieman erillään reilut 40 m kuopasta 2 länsiluoteeseen ja 40 m Mourunginkankaan päällä olevasta voimalinjan tolpasta pohjoiseen aivan Oksansuon laidalla (ks. yleiskartta, 1:2000). Kuoppa 3 sijaitsee aivan voimalinjan pohjoispuolella ja se on kohteen kuoppajäännöksistä suurin ja selkein (ks. dia 6915:10). Kuoppa on soikeahko ja sillä on laajuutta 3 x 2,5 m ja syvyyttä noin 50 cm. Voimalinjan alla olevat kuopat 6 ja 7 ovat hiukan muita epämääräisempiä. Kuopat ovat pääosin varsin maatuneen oloisia ja loivapiirteisiä. Suurimmasta osasta kuoppia otettiin syksyn 2005 Kempeleen perusinventoinnissa kairanäytteitä ja niissä näkyi paksu 5 – 15 cm vahvuinen huuhtoutuneen hiekan kerros sekä kuopan pohjalla että laidoilla. Kairanäytteiden ja maatuneen ulkomuotonsa perusteella kuopilla täytyy olla ikää vähintään useita satoja vuosia. Kuoppien funktion ja ajoituksen selvittäminen edellyttää lisätutkimuksia, mutta lähinnä ne voisi tulkita pyyntikuopiksi. Kohde löytyi Mika Sarkkisen toukokuussa 2005 tekemässä Mourungin alueen pikainventoinnissa.

Luokitusehdotus

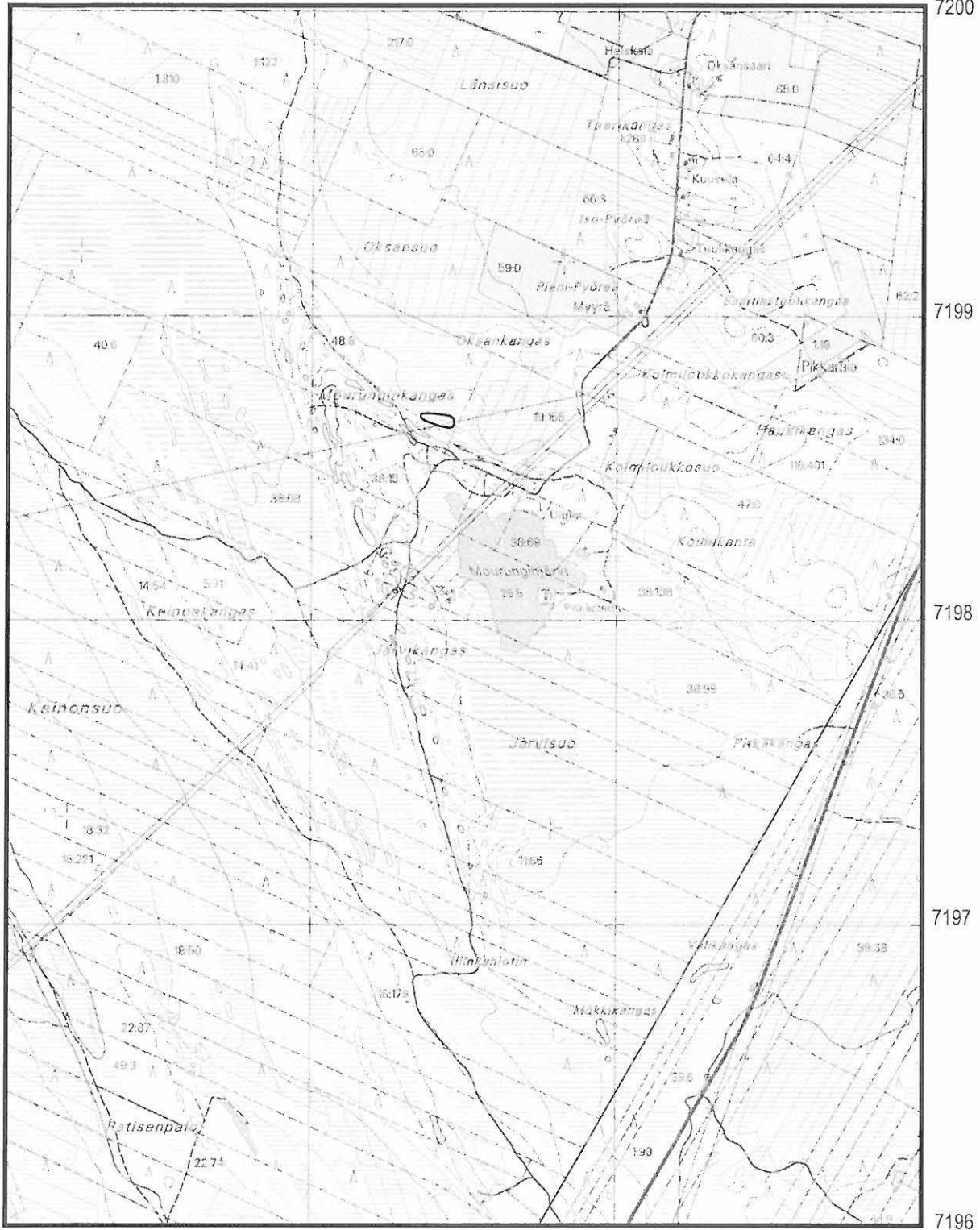
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3435

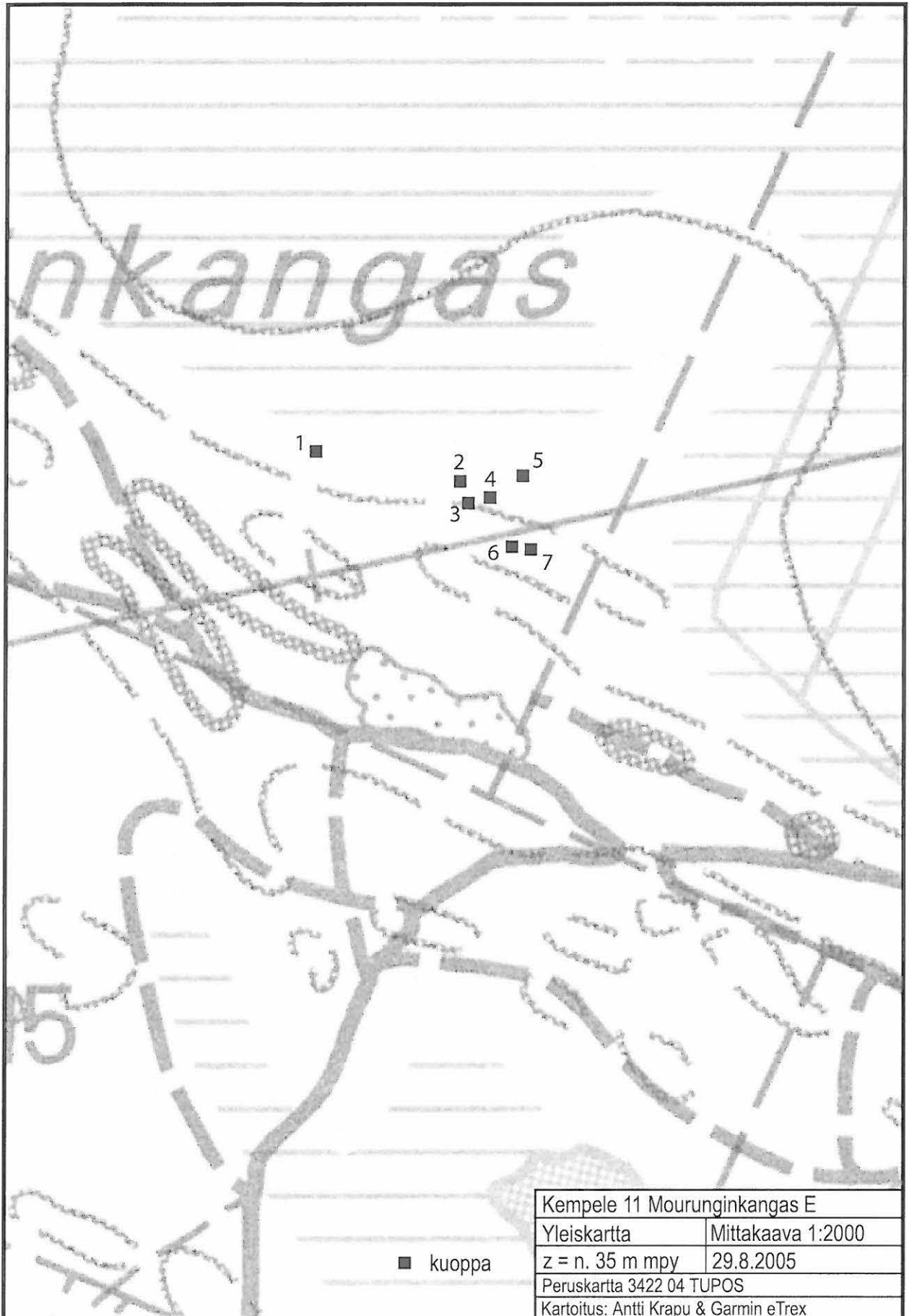
3436

3437

3438

Kempele 11 Mourunginkangas E. x = 7198 635–680; y = 3436 365–450; z = n. 35. Kuopat.
Peruskartta 3422 04 TUPOS

KEMPELE 12 SAARNASTUOLIKANGAS

1000 01 0999

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet
Tyyppin tarkenne:	röykkiöt
Ajoitus:	varhaismetallikautinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7198 968; y = 3437 361; z = n. 35
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	n. 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 9,6 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	60:3

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 5.10.2005
Karttaotteet:	3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999.
Diat:	6915:28-31, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKuvaus

Saarnastuolikankaan eteläisemmän laen lounaisosassa on luonnollisen kivikon päälle ladottu pieni röykkiö. Röykkiön mitat ovat 3 x 2 x 0,3 m ja se koostuu ainakin kahdesta tai kolmesta kivikerrasta. Röykkiö on sammalten ja jäkälän peitossa. Ympäristössä kasvaa tiheähköä nuorta männikköä. Maaperä on hyvin kivistä moreenia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Saarnastuolikangas on reilut 200 m halkaisijaltaan oleva hyvin kivisestä moreenista muodostunut metsäsaareke lähellä Kempeleen kaakkoisrajaa. Kangas on pääosin soiden ympäröimä, mutta sen itäpuolella on myös peltoa. Kankaan länsipuolella on Mourunkiin vievä tie ja koillis-lounas –suuntainen voimalinja. Saarnastuolikankaalla on kaksi tasaisehkoa lakea, joista pohjoisempi on suurempi. Lakien välistä kankaan ylittää luode-kaakko –suuntainen metsäautotie, joka alkaa Mourunkiin vievän tien varrella Tuolikankaalla olevan talon pihapiiristä.

Eteläisemmän laen koillisosa on metsäaurattu ja siellä kasvaa tiheästi nuorta mäntyä. Kohde sijaitsee laen lounaisosassa puista vapaan kivikon päällä. Ympäristössä kasvaa nuorta tiheähköä männikköä. Laen auraamattomassa lounaisosassa on muutama muukin pienehkö halkaisijaltaan noin 10 m luokkaa oleva kivinen aukea kohteelta itään. Aluskasvillisuus koostuu varvuista, sammalista ja jäkälästä. Kohteelta noin 25 m luoteeseen laen laidalla on suurehko siirtolohkare, jonka yläosa muistuttaa istuinta. Tämä lohkarie lienee syynä paikan Saarnastuolikangas nimelle. Paikalta on hyvä näköala lounaaseen ja länteen. Laelta alas laskeva rinne on lähimmillään kohdetta länsilounaassa noin 20 m päässä siitä.

Kohteen kuvaus

Paikalla on matala muutamasta kivikerrasta koostuva röykkiö tai latomus, joka on ladottu luontaisen kivikon päälle ja kivikkoa hyödyntäen. Röykkiöllä on pituutta luode-kaakko –suunnassa noin 3 m ja leveyttä noin 2 m.

Ladottu osa nousee noin 30 cm ympäröivää kivikkoa korkeammalle. Röykkiön kivet ovat pääosin halkaisijaltaan 15 – 25 cm luokkaa ja suurimmalta osaltaan jäkälän ja sammalen peitossa. Röykkiö rajautuu sen itäpuolella oleviin suurempiin luonnonkiviin. Aivan röykkiön pohjoispuolella on pieni halkaisijaltaan alle 0,5 m ja syvyydeltään noin 30 cm oleva moderni kuoppa, jossa kasvaa nuori mänty.

Röykkiö on ulkomuodoltaan varsin vaatimaton ja vaikea huomata. Sen funktion ja ajoituksen selvittäminen vaatii lisätutkimuksia, mutta topografialtaan paikka tuntuu erittäin sopivalta esihistoriallisen röykkiön sijaintia ajatellen. Rannansiirtymisen perusteella röykkiö voisi ajoittua varhaismetallikaudelle. Röykkiöltä 25 m luoteeseen oleva erikoisen mallinen siirtolohkare ("saarnastuoli") on voinut osaltaan vaikuttaa paikan valintaan.

Luokitusehdotus

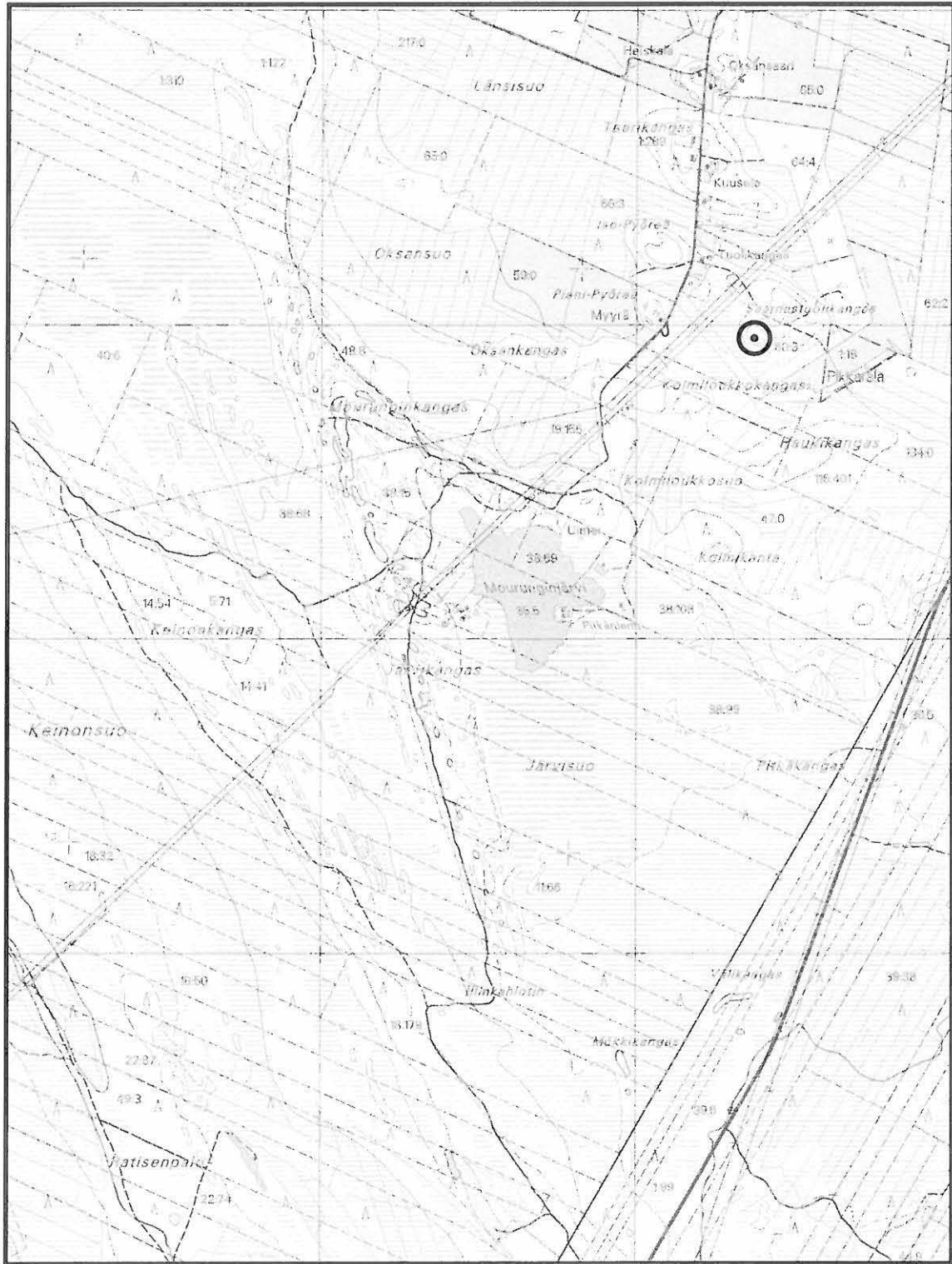
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3435

3436

3437

3438

Kempele 12 Saarnastuolikangas. x = 7198 968; y = 3437 361; z = n. 35. Röykkiöt.
Peruskartta 3422 04 TUPOS

KEMPELE 13 METSÄRINNE

1000 00 1000

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyypin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	4
Peruskartta:	3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7200 057; y = 3433 025; z = n. 20
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	n. 30 x 30 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 5,3 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	40:82

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 4.10.2005
Karttaotteet:	3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003.
Diat:	6915:25, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKuvaus

Metsärinteen loivasti lounaaseen viettävällä mäntykankaalla on neljä maakuoppaa, joiden halkaisijat ovat noin 2,5 – 3 m ja syvyydet noin 40 – 60 cm. Kuopat sijaitsevat noin 100 m pohjoiseen Pitkänaronkankaalle vievältä metsäautotieltä ja reilut 400 m itäkaakkoon Metsärinteen asuinalueen tieltä. Kuopat lienevät pyyntikuoppia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Metsärinteen asuinalueen itäpuolella olevalla useita terasseja käsittävällä lounaaseen loivasti viettävällä rinteellä. Paikka on Pitkänaronkankaalle ja Keinonkankaalle vievien metsäautoteiden välisellä alueella noin 100 m edellisestä pohjoiseen. Aivan kohteen itäpuolelta kulkee eteläpuoliseen Pitkänaronkankaan metsäautotiehen yhtyvä polku, joka ei näy peruskartalla. Metsärinteen asuinalueen tie on paikalta noin 400 m länsiluoteeseen. Paikalla hahmottuu todella matala muinaisen rantavallin pohjoisluode-eteläkaakko –suuntainen reuna johon yhtyy pohjoiseen tai koillispohjoiseen suuntautuva tuskin havaittava dyynimäinen muodostuma. Nämä kaksi muodostavat pohjoiseen avoimen v:n muotoisen alueen, jonka keskiosa on hiukan alempana. Maasto kumpuilee paikalla loivasti muutenkin. Maaperä on hiekkaa. Paikalla kasvaa harvahkosti keskisuuria mäntyjä sekä kanervaa, variksenmarjaa, puolukkaa, jäkälää ja sammalta.

Kohteen kuvaus

Kuoppa 1 (x=7200 045, y=3433 027) on halkaisijaltaan noin 3 m matalien tuskin havaittavien vallien päältä mitattuna. Syvyyttä kuopalla on noin 50 cm. Kuoppa sijaitsee dyynimäisten muodostumien yhtymäkohdilla noin 15 länteen paikkaa sivuavasta polusta. Kuopan pohjalla on 10 – 20 cm vahvuisen turpeen alla paksu huuhtoutumiskerros. Myös valleissa näkyy kairanäytteessä paksu huuhtoutumiskerros. Kuopan muotoa rikkoo hiukan sen etelälaidalla oleva noin 20 cm läpimittainen kivi. Kuoppa on lähinnä jäkälän ja sammalien peitossa.

Kuoppa 2 (x=7200 060, y=3433 013) sijaitsee edellisestä reilut 15 m pohjoisluoteeseen samaan suuntaan jatkuvan rantavallin tai hiekkadyynin päällä. Kuopan halkaisija on noin 2,5 m ja syvyys noin 40 cm. Kuopassa hahmottuu matalat vallit. Kuopassa kasvaa enemmän jäkälää.

Kuoppa 3 (x=7200 068, y=3433 015) sijaitsee edellisestä noin 7 m päässä samassa linjassa. Kuopan halkaisija on noin 3 m ja sillä on syvyyttä noin 60 cm. Kuoppa on muodoltaan loivan suppilomainen ja se on kohteen kuopista selkein ja säännöllisimmän muotoinen. Kuoppaa peittävä pohjakasvillisuus käsittää enemmän sammalta.

Kuoppa 4 (x=7200 066, y=3433 038) sijaitsee kuopasta 1 reilut 20 m pohjoiskoilliseen kyseiseen suuntaan jatkuvan toisen hiekkadyynin päällä. Kuopan halkaisija on noin 3m ja syvyys noin 40 cm. Kuopan muoto on loivan suppilomainen ja siitä otetuista kairanäytteistä paljastu paksu huuhtoutumiskerros. Kohteen sivuuttava polku kulkee 5 m kuopan itäpuolelta.

Lisäksi kuoppajonon 1 – 3 suunnassa on kauempana pari epämääräistä kuopannetta ja kuoppien 1 ja 3 välissä vielä yksi mahdollinen heikosti erottuva pienempi kuoppa. Jos nämäkin kuopanteet lasketaan mukaan niin paikalla hahmottuu hiekkadyynien päällä pohjoiseen avoin v:n muotoinen kuoppajärjestelmä. Kuopat voitaneen tulkita pyyntikuopiksi. Ikää niillä on maatumisen ulkomuotonsa ja maakerrostensa perusteella vähintään useita satoja vuosia.

Luokitusehdotus

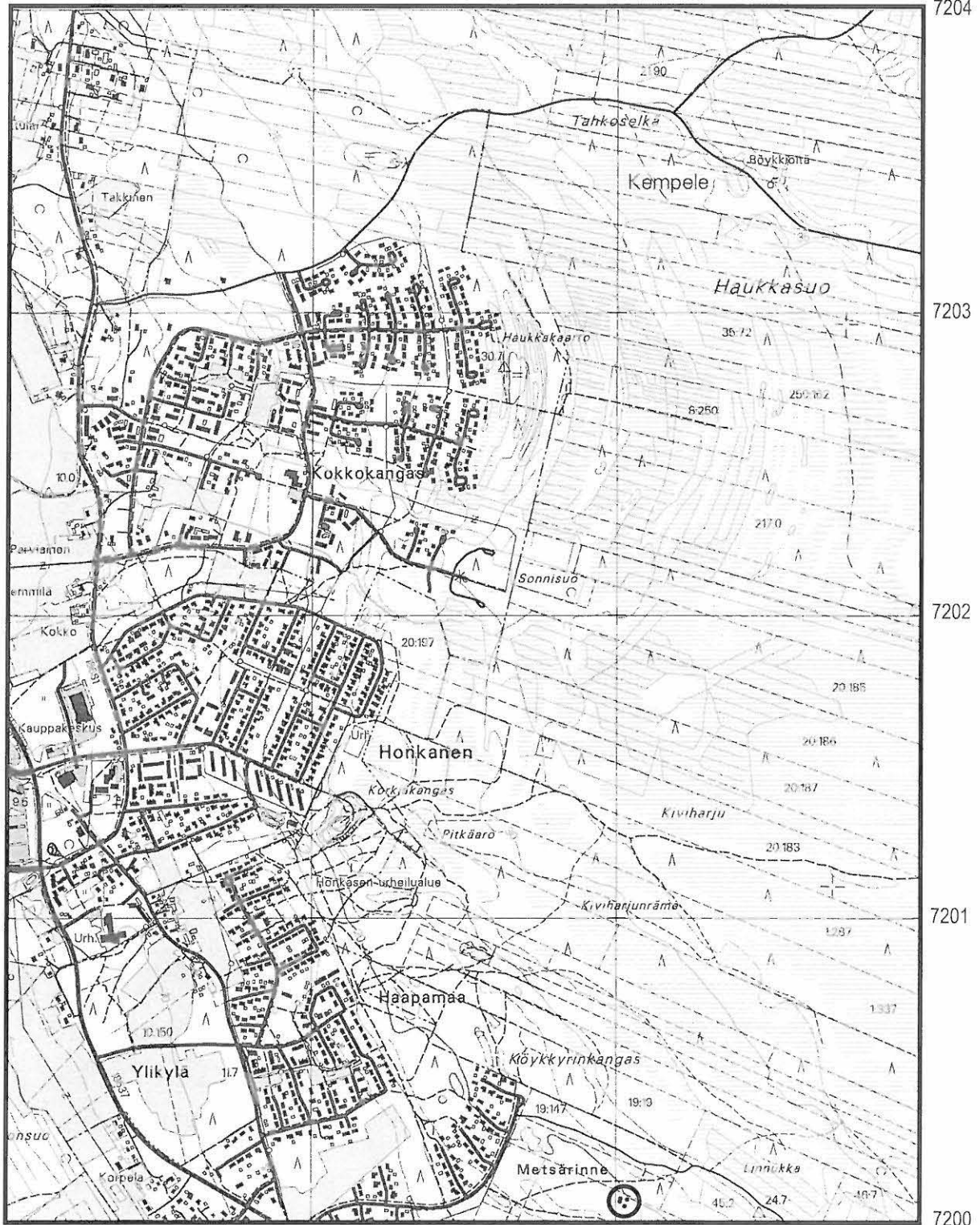
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3431

3432

3433

3434

Kempele 13 Metsärinne. x = 7200 057; y = 3433 025; z = n. 20. Kuopat.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

KEMPELE 14 SANGINNIITY W

1000 011001
Sanginniitty 10m

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	4
Peruskartta:	3422 05 MADEKOSKI
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7203 410-470; y = 3436 665-685; z = n. 27,5
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	n. 60 x 20 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 8,2 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	21:85

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 3.10.2005
Karttaotteet:	3422 05 MADEKOSKI, 1:20 000. Helsinki 2003.
Diat:	6915:24, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Sanginniityn ja Juurusojan länsipuolella olevan metsäsaarekkeen pohjoispuolella on 4 maakuoppaa, joiden halkaisijat ovat noin 2 – 3 m ja syvyydet noin 50 – 60 cm. Kuopat ovat pohjois-etelä –suuntaisessa jonossa. Kaksi pohjoisinta kuoppaa ovat muodoltaan epämääräisiä. Maaperä on hiekkaa. Alue on vastikään hakattu.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Sanginniitystä noin 200 m länsilounaaseen olevan metsäsaarekkeen pohjoispuolella. Metsäsaarekkeen päässä on loivasti pohjoiseen ja koilliseen viettävä hiekkakangas, jolla erottuu muutamia tasanteita. Alueen puusto on hakattu. Kankaan pohjoispuolella on pieni pelto, jota ennen on kapea suoalue. Ylärinteessä hiekkaisessa maaperässä on mukana kiviäkin.

Kohteen kuvaus

Kuoppa 1 (x=7203 414, y=3436 679) sijaitsee noin 100 m metsäsaarekkeen korkeimmalta kohdalta pohjoiseen. Kuopan muoto on pyöreän suppilomainen ja se on varsin maatuneen oloinen. Kuopan halkaisija on noin 3 m ja syvyys reilut 60 cm. Kuopan pohjalle tehdystä koepistosta paljastui paksult huuhtoutunutta hiekkaa. Kuoppa on kohteen kuoppajäännöksistä selkein ja säännöllisin.

Kuoppa 2 (x=7203 447, y=3236 681) sijaitsee edellisestä noin 30 m pohjoiseen. Kuopan muoto on soikeahko ja sen mitat ovat 3 x 2 x 0,6 m. Kuopan olemus on maatuneen ja loivapiirteisen oloinen. Ainoastaan kuopan länsipääty on hiukan jyrkempi. Kairanäytteissä kuopasta paljastui paksu huuhtoutumiskerros. Kuoppa oli lähes kokonaan karsintajätteen peitossa, jota jouduttiin siivoamaan pois tarkastusta varten.

Kuoppa 3 (x=7203 465, y=3436 683) sijaitsee edellisestä noin 15 m pohjoiseen alemmalla tasanteella. Kuoppa on epämääräisempi noin 3,5 m pitkä ja munuaisen muotoinen. Kuopan pohjoispää on noin 50 cm syvyinen ja eteläpää noin 30 cm syvyinen. Kuopassa on paksut huuhtoutumiskerrokset. Kuoppa

voisi selittyä ehkä tuulenkaadonkin aikaansaamaksi, mutta sijainti edellisten kuoppien kanssa samalla linjalla herättää epäilyksiä myös ihmisen vaikutuksesta kuopan syntyyn.

Kuoppa 4 ($x=7203\ 469$, $y=3436\ 667$) sijaitsee edellisestä noin 15 m luoteeseen. Se on kohteen kuopista epämääräisin. Kuoppa on pitkulaisen L:n muotoinen. Pituutta sillä on noin 3 m ja leveyttä noin 2 m. Paikoin kuopan laidoilla erottuu vallia. Kuopassa on paksu huuhtoutuneen hiekan kerros. Muotonsa perusteella kuoppa voi olla tuulenkaadon muodostama, mutta sijainti edellisten yhteydessä herättää epäilyksiä. Kuoppa on hakkuualueen luoteiskulmassa noin 80 m päässä pohjoispuolisesta pellostä.

Kohteen eteläisemmät kuopat 1 ja 2 vaikuttavat todennäköisimmin pyyntikuopilta, joilla on niiden ulkomuodon ja niistä paljastuneiden maakerrosten perusteella ikää vähintään useita satoja vuosia. Pohjoisemmat kuopat 3 ja 4 ovat epämääräisempiä, eivätkä ne välttämättä liity kahteen ensimmäiseen kuoppaan.

Luokitusehdotus

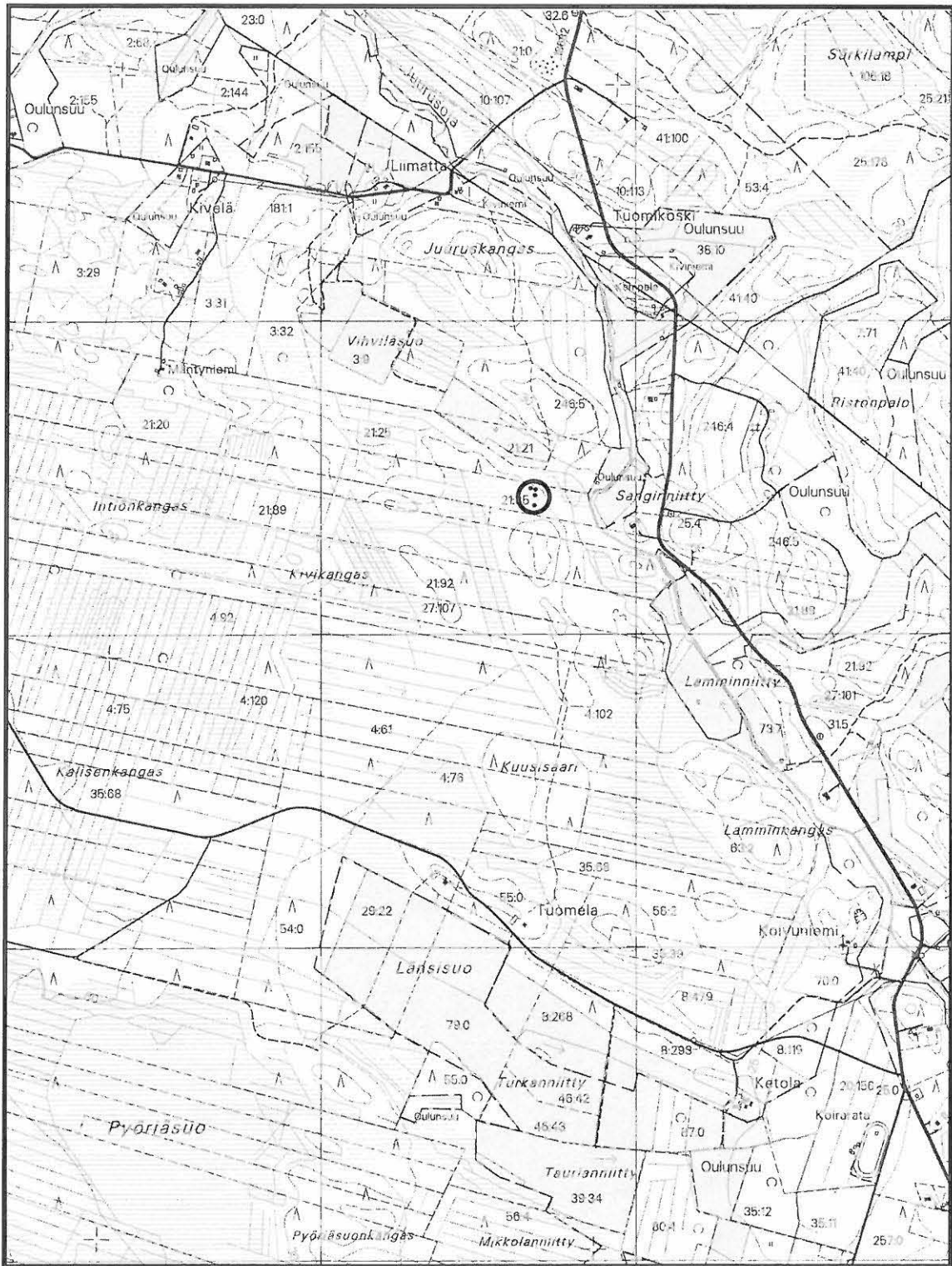
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3435

3436

3437

3438

7205

7204

7203

7202

7201

Kempele 14 Sanginniitty W. x = 7203 410–470; y = 3436 665–685; z = n. 27,5. Kuopat.
Peruskartta 3422 05 MADEKOSKI

LIITE 1. TARKASTETUT KOHTEET, JOITA EI TODETTU MUINAISJÄÄNNÖKSIKSI

Tähän luetteloon on kasattu tietoja tarkastetuista kohteista, jotka eivät täytä muinaisjäännöksen kriteerejä. Listan ensimmäisenä on käsitelty yksi aikaisemmin muinaisjäännökseksi tulkittu kuoppa. Toisena on käsitelty ainoa inventoinnissa vastaan tullut tervahauta. Vaikka tervahaudasta ei tässä raportissa tehty kiinteää muinaisjäännöskohdetta, niin siihen kajoaminen ei ole sallittua. Luettelon tarkoitus on jakaa tietoja vastaan tulleista mielenkiintoisista paikoista, estää joidenkin kohteiden sekaantuminen muinaisjäännöksiin tulevaisuudessa ja antaa muille tutkijoille mahdollisuus käydä tekemässä paikoilla omat tulkintansa.

KEMPELE 8 MOURUNGINKANGAS W

Di. rap. -uttaj. 2005

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet?
Tyyppin tarkenne:	kuopat?
Ajoitus:	moderni
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
Peruskartta	3422 04 TUPOS
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7198 514; y = 3436 015; z = n. 37,5
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkitty
Pinta-ala:	noin 5 x 5 m
Etäisyystieto:	Kempeleen kirkosta noin 8,6 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Kempele
Tila 1:	38:15

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
M. Sarkkinen	pikainv. 2005

INVENTOINTI 2005

Aika:	FM Antti Krapu 19.9. ja 13.10.2005
Karttaotteet:	3422 04 TUPOS, 1:20 000. Helsinki 1999.
Diat:	6915:35, Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

LYHYT KOHDEKUVAUS

Noin 40 m etelään Mourunginkankaan keskiosan ylittävältä voimalinjalta ja vajaat 10 m itään kankaan länsipuolisen suon laidasta on noin 1 m pituinen ja 0,75 m leveä kuoppa, jolla on syvyyttä noin 20 cm. Kuoppaan tehdystä kairanäytteestä paljastui epäselvä huuhtoutumiskerros ja sekoittunutta maata, joten se seliittyy ihmisen modernin toiminnan aiheuttamaksi. Alue on kuivaa hiekkapohjaista mäntymetsää, jota on äskettäin harvennushakattu. Kuoppa on varsin epämääräinen, eikä sitä voida pitää suojeltavana muinaisjäännöksenä.

Luokitusehdotus

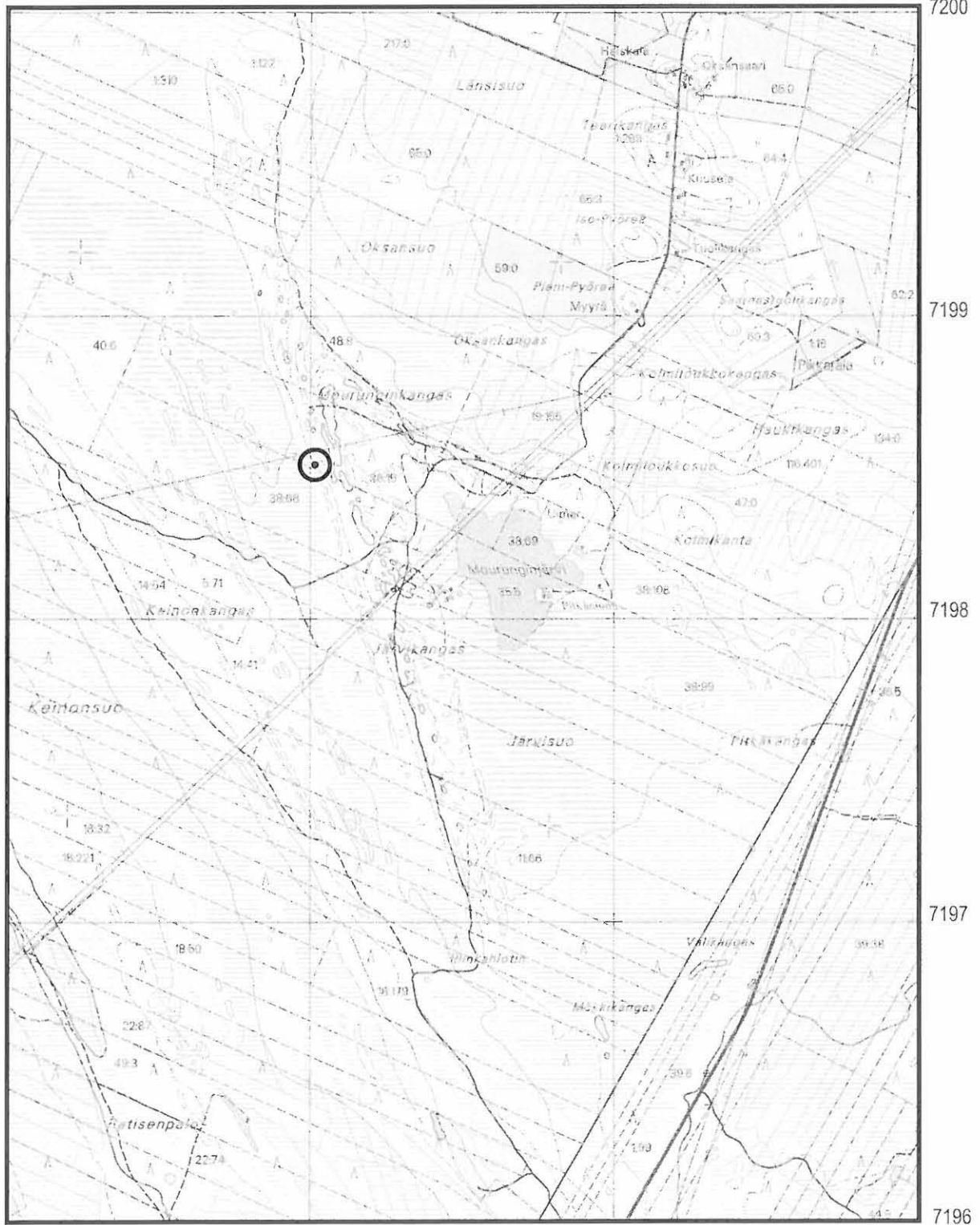
-

3435

3436

3437

3438

Kempele 8 Mourunginkangas W. x = 7198 514; y = 3436 015; z = n. 37,5. Kuopat?
Peruskartta 3422 04 TUPOS

ni. rek.
1000 11 1002 Mourunginjärvi

Mourunginjärvi - tervahauta

3422 04 TUPOS; x=7198 047, y=3436 401, z=n.37,5; DIA:6915:8, PPM:n valokuva-arkisto; 26.8.05.

Tervahauta sijaitsee pienellä kumpareella Mourunginjärven länsilaidan eteläisemmästä loma-asunnosta noin 40 m länsilounaaseen. Loma-asunnon ulkorakennus on tervahaudalta noin 15 m pohjoiskoilliseen. Tervahaudan halkaisija on reilut 10 m mukaan luettuna sitä reunustavat noin 1,5 m levyiset vallit. Hauta on loivapiirteinen ja hyvin maatuneen oloinen. Syvyyttä sillä on noin 1 m. Tervahaudasta lähtee 5 m pitkä juoksutusoja alarinteeseen koilliseen päin. Ojan päässä on halkaisijaltaan noin 2 m ja syvyydeltään noin 35 cm oleva kuopanne. Maasto on kuivaa, hiekkapohjaista ja loivasti kumpuilevaa mäntykangasta.

Juuruskangas – kellarin jäännökset

ei ni. rek.

3422 05 MADEKOSKI; x=7204 353, y=3436 406, z=n.25; DIA:6915:15, PPM:n valokuva-arkisto; 20.9.05.

Juuruskankaan pohjoislaidalla on vanhan maakellarin jäännökset, jotka erottuvat noin 3 x 3 m laajuisena ja 1,2 m syvyisenä kuoppana. Kuopan laidat ovat jyrkkäpiirteiset ja sen muoto on säännöllisen neliskulmainen. Myös kuopan pohja, jonne oli kasattu risuja, noudattaa neliömäistä muotoa. Kuoppaa reunustavat reilun metrin levyiset ja noin 20 – 30 cm korkeat vallit. Kuoppaan tehdyistä kairanäytteistä paljastui sekoittunutta maata sekä pohjalta että valleista. Kuoppa on sammaleen ja mustikanvarpujen peitossa. Sen koillisnurkassa kasvaa pieni kuusi. Kuopasta noin 30 m luoteeseen on asuinrakennus. Kuoppa on Juuruskankaan alarinteellä aivan itä-länsi-suuntaisella tilusrajalla. Paikalla kasvaa mäntyvaltaista sekametsää, jonka aluskasvillisuus koostuu lähinnä mustikan ja puolukan varvuista sekä sammalista. Maaperä on moreenia. Ikää kellarilla lienee alle sata vuotta.

Savikorpi SE – kellarin jäännökset

ei ni. rek.

3422 05 MADEKOSKI; x=7205 568, y=3433 396, z=n.25; DIA:6915:16, PPM:n valokuva-arkisto; 21.9.05.

Aivan Kempeleen pohjoisrajalla on pieni metsäsaareke Oulun puolella olevasta Savikorpi nimisestä maa/peltoalueesta kaakkoon. Saarekkeen laella on maakellarin jäännökset, jotka näkyvät neliskulmaisena noin 3 x 3 m laajuisena ja 1 m syvyisenä kuoppana. 15 m kuopan länsipuolitse menee peruskartassa näkyvä polku. Kuoppaa reunustaa heikosti erottuva valli. Kairanäytteiden perusteella sekä pohjan että vallien maakerrokset ovat sekoittuneet. Kuopan pohjalla erottuu jaloilla tunnustelemalla muutamia kiviä. Kellarin jäännöksistä 8 m etelään ja 10 m länteen on kaksi pienempää epämääräistä kuopannetta, joiden maakerrokset ovat myöskin sekoittuneet. Paikalla kasvaa suuria havupuita, joista suurin osa on kuusia. Aluskasvillisuus on lähinnä mustikkaa, puolukkaa ja sammalia. Maaperä on kivistä moreenia. Kuopanteet ja kellari on tehty todennäköisesti alle sata vuotta sitten.

Haapamaa – epämääräinen painauma

ei ni. rek.

3422 05 MADEKOSKI; x=7200 829, y=3432 246, z=n.20; DIA:6915:17, PPM:n valokuva-arkisto; 22.9.05.

Haapamaan ulkoilualueella lounaaseen antavan rinteiden päällä on 4 x 2 x 0,4 m kokoinen soikea painauma. Painauman reunoilla on paikoin havaittavissa valli, mutta muuten olemukseltaan se on varsin epämääräinen. Sekä valleista otetuista kairanäytteistä, että painauman pohjalle tehdyistä kahdesta koepistosta paljastui sekoittunutta hiekkaa, minkä perusteella painauma ajoittuu varsin nuoreksi. Todennäköisesti se on syntynyt hiekanoton seurauksena. Paikalla kasvaa harvahkoa mäntymetsää, jossa risteilee lukuisia ulkoilupolkuja. Painanne on ulkoilupolkujen väliin jäävässä kolmiossa koordinaattien osoittamalla paikalla. Maaperä on hiekkaa.

Pitkänaronkangas – kymmeniä epämääräisiä painaumia

3422 04 TUPOS; x=7198 277, y=3433 747, z=17,5-20; DIA:6915:18, PPM:n valokuva-arkisto; 22.9.05.

Pitkänaronkankaan ampumaradan pohjoispuolella, kankaan päällä kulkevasta metsäautotiestä länteen, on ainakin reilun sadan metrin matkalla kymmeniä soikeita tai pyöreitä painanteita (koordinaatit osoittavat valokuvatun painanteen paikan). Painanteilla on pituutta 3 – 10 m ja leveyttä 3 – 7 m. Syvyyttä niillä on noin 30 – 50 cm ja lähes kaikkien reunoilla on heikosti havaittavissa oleva valli. Painanteisiin tehdystä kymmenistä koepistoista paljastui aina pelkästään sekoittunutta hiekkaa, joten ne on tulkittavissa alle sata vuotta vanhoiksi jäännöksiksi hiekanotosta. Painanteissa kasvaa jäkälää, mutta ohuemmalti kuin ympäröivässä maastossa. Alue on hiekkapohjaista mäntymetsää, jonka aluskasvillisuus on pääasiassa jäkälää ja puolukkaa.

Keinonkangas – epämääräisiä kuoppia

3422 04 TUPOS; x=7197 239, y=3436 067, z=n.32,5; DIA:6915:19, PPM:n valokuva-arkisto; 23.9.05.

Keinonkankaan kaakkoisosassa noin 450 m kaakkoon kankaan ylittävältä voimalinjalta on ainakin kuusi pientä kuoppaa vajaan 100 m matkalla kahta puolen Keinonkankaan päällä kulkevaa metsäautotietä, joka tekee paikalla mutkan. Kaksi kuopista on tien länsipuolella loppujen jäädessä sen itäpuolelle (annetut koordinaatit on otettu tieltä kuoppa-alueen keskivaiheilta). Maasto kumpuilee paikalla dynimäisesti. Ensimmäiset kuopat ovat noin 30 m päässä lännessä olevan avohakatun alueen laidasta. Loput kuopista seurailevat kankaan laitaa pohjoisluoteeseen pienen soisemman alueen itäpuolella. Kuopat ovat halkaisijaltaan noin 1 – 1,5 m ja syvyydeltään noin 20 – 30 cm. Muutamissa kuopissa havaittiin sekoittunutta maata kairanäytteessä ja yhden kuopan vieressä on pieni kasa sekoittunutta maata. Muutamien kuoppien pohjalta havaittiin huuhtoutunutta hiekkaa, mutta nämä kuopat olivat aika pieniä ja epämääräisiä. Ilmeisesti paikalla on muutamia suhteellisen moderneja hiekanottokuoppia ja mahdollisesti muutama vanha tuulenskaato. Alue on hiekkapohjaista mäntymetsää.

Kuismansaari – tuulenskaato

3422 05 MADEKOSKI; x=7201 184, y=3439 207, z=n.30; DIA:6915:20-21, PPM:n valokuva-arkisto; 26.9.05.

Kuismansaari on halkaisijaltaan noin 200 m laaja metsäsaareke Kempeleen itäisimmässä kulmassa. Kuismansaaren länsirinteen alaosassa on soikea mitoiltaan noin 3,5 x 2,5 x 0,45 m oleva kuoppa, joka vaikutti ensin päällisin puolin mielenkiintoiselta, mutta osoittautui koepistojen ja lähemmän tarkastelun perusteella vanhaksi tuulenskaadoksi. Kuopan länsilaidalla alarinteen puolella erottuu korkeampi valli, joka on muodostunut puunjuurten nostaman maan kasaantumisen myötä. Ylärinteenpuolella kuoppa on huomattavasti loivapiirteisempi. Kuopan keskivaiheilla on pienempi halkaisijaltaan noin 0,5 m oleva syvämpi kuoppa, joka lienee jälki suuren kaatuneen puun pääjuuresta. Kuopassa oli kauttaaltaan havaittavissa 5 – 20 cm vahvuinen huuhtoutuneen hiekan kerros, joten puun kaatumisesta lienee vierähtänyt useita vuosisatoja. Kuismansaaren ylittää leveä voimalinja, jonka laita on kuopalta noin 70 m länsiluoteeseen

Pyöriäsuonkangas – metsäaurauksessa syntynyt kivikasa

3422 05 MADEKOSKI; x=7201 087, y=3436 205, z=n.32,5; DIA:6915:22-23, PPM:n valokuva-arkisto; 27.9.05.

Pyöriäsuonkangas on vajaan 400 m halkaisijaltaan oleva metsäsaareke Pyöriäsuon itäpuolella. Kankaan laen itälaidalla hiukan sen korkeimmasta kohdasta etelään on äestetyllä alueella kivikasa, joka vaikuttaa erehdyttävästi osittain tuhoutuneelta rökkiöltä. Kivikasa on aivan rinteen partaalla 25 m äestetyllä alueen rajalta (näkyvä tilusrajana peruskartalla) etelään. Kankaan maaperä on hyvin kivistä moreenia. Kyseisellä paikalla kivet ovat suhteellisen tasakokoisia ja ympäristön kiviä hiukan pienempiä eli noin nyrkin kokoisen ja ihmisen pään kokoisen välillä. Paikan topografia vaikuttaisi erittäin sopivalta esihistoriallisen rökkiön sijaintia ajatellen: näköalat merenpinnan ollessa korkeammalla ovat olleet huikeat ja sopivaa kiveä on ollut tarjolla rajattomasti. Valitettavasti paikalla havaittu kivikasa paljastui mielestäni selkeästi sen molemmilta puolilta

ajetun metsäauran nostattamaksi. Kivikasan halkaisija on noin 5,5 m ja korkeus noin 60 cm. Auratulla alueella kasvaa reilut kymmenen vuotta vanhaa tiheää männikköä.

Metsärinne 2 – hiekanotossa syntyneitä kuoppia

3422 05 MADEKOSKI; x=7200 276, y=3432 854, z=n.20; DIA:6915:26, PPM:n valokuva-arkisto; 4.10.05.

Metsärinteen asuinalueelta Keinonkankaalle vievän metsäautotien eteläpuolella on 5 kuoppaa, jotka osoittautuivat hiekanottokuopiksi. Kuopat ovat 20 x 20 m alalla tien pohjoispuolella olevasta isommasta hiekanotto paikasta (ei näy peruskartalla) noin 30 m lounaaseen ja 20 m tiestä etelään. Matkaa paikalta Keinonkankaalle vievän metsäautotien alkupisteeseen on noin 200 m. Yksi kuopista on metsäkoneen uralla, yksi sen eteläpuolella ja loput sen pohjoispuolella. Kuoppien halkaisijat ovat 1,5 – 3 m ja syvyyttä niillä on 40 – 70 cm. Kuoppien reunat ovat osin erittäin jyrkät ja kairanäytteissä niistä paljastui sekoittunutta hiekkaa tai vain ohut huuhtoutuneen hiekan kerros. Maasto on hiekkapohjaista mäntymetsää.

Haukikangas – kaksi vanhaa rajapyykkiä

3422 04 TUPOS; rp1: x=7198 586, y=3437 468, rp2: x=7198 638, y=3437 489; z=n.35; DIA:6915:27, PPM:n valokuva-arkisto; 5.10.05.

Haukikankaan päällä olevalla koillis-lounas –suuntaisella tilusrajalalla on kaksi komeaa rajapyykkiä. Pyykit ovat toisistaan reilun 50 m päässä ja ne muodostavat luoteeseen laskevan ja vastikään hakatun rinnepalstan kulmat. Pyykit on kasattu miehennostannaisista kivistä. Pyykki 1 on halkaisijaltaan noin 1,5 m ja korkeudeltaan noin 40 cm. Sen keskellä on pystykivi. Pyykki 2 on E–W –suunnassa noin 2,5 m pitkä. Leveyttä sillä on noin 1,5 m ja korkeutta 60 cm. Pyykin 2 itä- ja eteläseinämät on siististi kylmämuurattu ja myös sen keskellä on tyypillinen pystykivi. Haukikankaan maaperä on kivistä moreenia ja siellä kasvaa mäntyvaltaista sekametsää.

Metsärinteen puisto – tarinoita Suomen sodan aikaisesta venäläisten hautausmaasta

3422 05 MADEKOSKI; x=n.7200 20, y=n.3432 27, z=n.12,5; 11.10.05.

Kempeleen perusinventoinnin yhteydessä käytiin tarkastamassa pikaisesti Kalevi Laukkolan (Kempele) 1990-luvun alussa Pohjois-Pohjanmaan museolle tekemä ilmoitus Suomen sodan aikaisesta venäläisten hautausmaasta. Laukkola kertoi puhelinkeskustelussa allekirjoittaneelle lokakuussa 2005, että paikasta liikkuu myös muitakin huhuja. Alue sijaitsee Metsärinteen puiston luoteiskulmassa. Käytettävissä olleilla menetelmillä ei paikkaan kohdistuvia tarinoita pystytty kumoamaan tai vahvistamaan. Paikalla näkyy muutamia vanhoja ojia ja epämääräisiä suhteellisen tuoreita kuopanteita. Lisäksi näkyy muutamia kivikasoja, jotka liittyvät läheisen pellon raivaukseen. Paikkaan liittyvien tarinoiden vahvistaminen tai kumoaminen vaatisi perusteellisempia tutkimuksia alkaen kunnan arkistoselvityksestä jatkuen alueen koekuopitukseen tai haravointiin metallinpaljastimella. Tähän ei syksyn 2005 inventoinnin aikataulun puitteissa ollut mahdollisuutta.

Haukkasuo 2 – kiuas

3422 05 MADEKOSKI; x=7203 234, y=3434 106, z=n.32,5; DIA:6915:27, PPM:n valokuva-arkisto; 11.10.05.

Tahkoselän metsäautotien pohjoispuolella noin kilometrin kaakkoon Innimööntien risteyksestä olevalla pohjoiseen viettävällä pienellä kankaalla on kaksi pientä kivikasaa. Kivikasat ovat aivan kankaan laidalla ennen pohjoispuolista suota noin 50 m pohjoiseen Tahkoseläntiestä, joka tekee paikalla loivan mutkan. Kivikasat lienee turvallista tulkita jäännöksiksi metsäsaunan kiukaasta. Toinen kivikasoista on 2 x 0,8 x 0,4 m ja tämän eteläpuolella metrin päässä oleva toinen kasa 1 x 0,5 x 0,2 m. Paikka muistuttaa Kempele 3 Haukkasuo kiuas kohdetta, joka sijaitsee samalla kankaalla Tahkoseläntien varrella noin 600 m luoteeseen. Paikan ilmoitti Pohjois-Pohjanmaan museolle Kalevi Laukkola (Kempele). Maaperä on moreenia ja kasvillisuus mäntymetsää.

Innimöönsuo – metsästäjien ampumasuoja?

ei riis- rek.

3422 05 MADEKOSKI; x=n.7204 08, y=n.3433 18, z=n.32,5; 11.10.05.

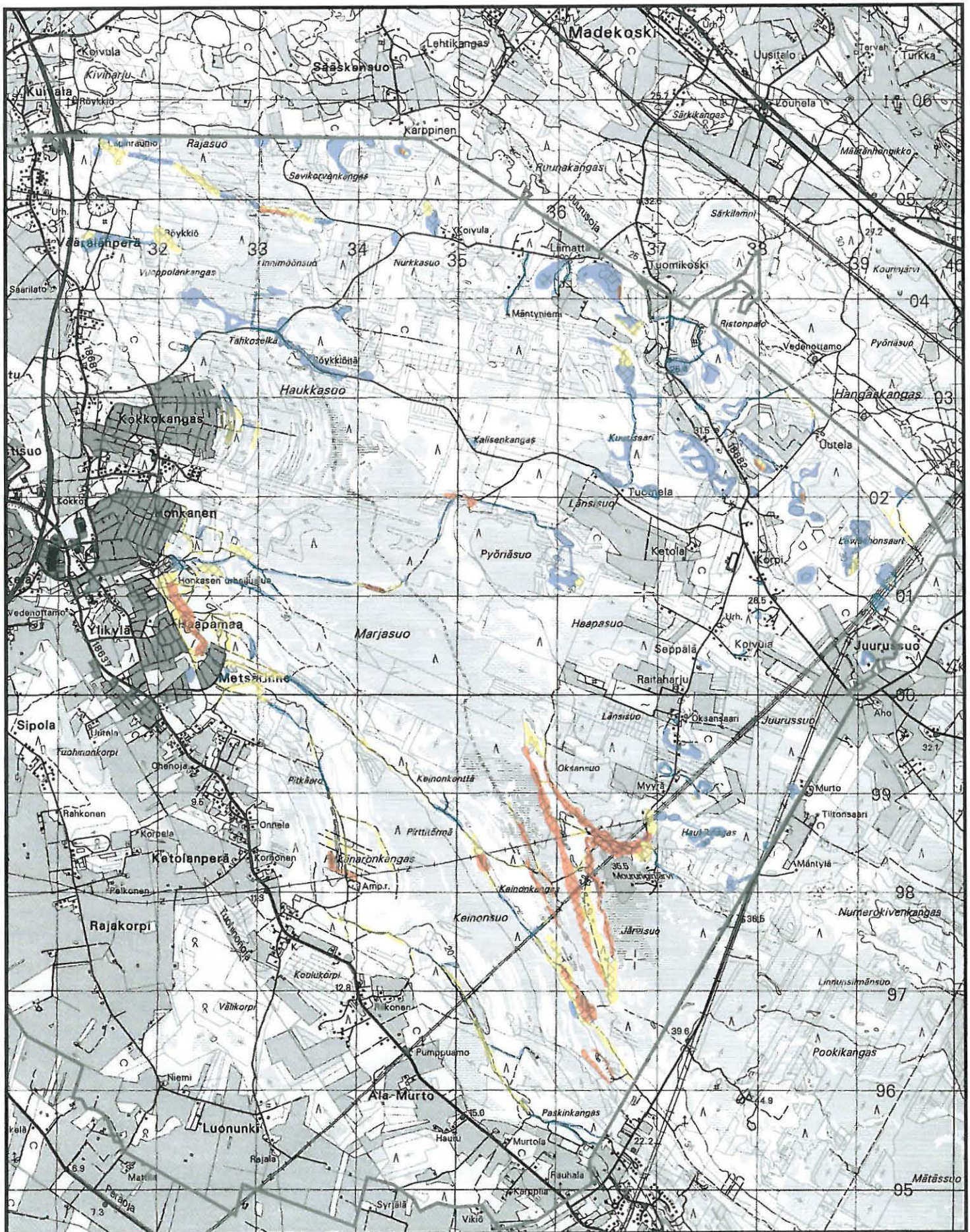
Innimöönsuon eteläosassa olevalla pienellä metsäsaarekkeella on Kalevi Laukkolan (Kempele) Pohjois-Pohjanmaan museolle ilmoittama kivirakenne, jonka tutkija Mika Sarkkinen tulkitse tarkastuskäynnillään vuonna 1999 metsästäjien ampumasuojaksi. Syksyn 2005 inventoinnissa kivirakennetta ei onnistuttu paikallistamaan, joten annetut koordinaatit on otettu metsäsaarekkeen keskeltä.

Yrjölä – epämääräisiä kuoppia

ei riis- rek.

3422 05 MADEKOSKI; x=3438 450, y=7201 991, z=n.30; DIA:6915:34, PPM:n valokuva-arkisto; 13.10.05.

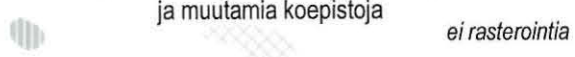
Yrjölän tilan länsi- ja koillispuolella on neljä pienehköä metsäsaareketta, joista toiseksi pohjoisimman kaakkoisosassa tavattiin muutamia epämääräisiä kuoppia. Annetut koordinaatit on otettu niistä selkeimmän kohdilta. Paikalla on 2,5 x 1,5 x 0,7 m oleva kuoppa, jonka muoto on varsin epämääräinen ja reunat jyrkähköt. Kuopan pohjalta paljastui huuhtoutuneen hiekan kerros, mutta se selittyy hiekan valumisella kuopan laidoilta. Kuoppa tulkittiin hiekanotossa syntyneeksi epämääräisen muotonsa ja jyrkkien reunojensa takia. Paikka on tilusrajalla kulkevalla metsäkoneen uralla, kankaan itäkaakkoon viettävän rinteiden keskivaiheilla.

Arvio alueen potentiaalisuudesta:
 Hyvä   Keskiverto   Heikko

Maastossa suoritettujen etsintöiden intensiivisyys:
 Paljon koepistoja   Tarkka maastokävely ja muutamia koepistoja   Nopea maastokävely
 ei rasterointia

Liite 2. Tutkitut maastonkohdat (lukuun ottamatta Kempele 1 Kuuselan ympäristöä), Pohjakartta: 3422 KEMPELE, 1:50 000.

DIA 6915:5 Kempele 1 Kuusela

DIA 6915:1 Kempele 2 Linnakangas

DIA 6915:6 Kempele 3 Haukkasuo

DIA 6915:3 Kempele 4 Vuoppolankagas

DIA 6915:2 Kempele 5 Väärälänkangas

DIA 6915:12 Kempele 6 Järvikangas N

DIA 6915:13 Kempele 7 Mourunginkangas SW

DIA 6915:14 Kempele 9 Keinonkangas NE

DIA 6915:11 Kempele 10 Mourunginkangas NE

DIA 6915:10 Kempele 11 Mourunginkangas E

DIA 6915:28 Kempele 12 Saarnastuolikangas

DIA 6915:31 Kempele 12 Saarnastuolikangas

DIA 6915:25 Kempele 13 Metsärinne

DIA 6915:24 Kempele 14 Saninniitty W

(DIA 6915:35 Kempele 8 Mourunginkangas W)